

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 4. MAREC 1983

ŠTEV. 9 (2112)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

MOJSOV DELEGACIJI KOROŠKIH SLOVENCEV:

Rešitev manjšinskih vprašanj bi pomenila doprinos k izboljšanju odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo

Obisk delegacije koroških Slovencev minuli teden v Beogradu, o katerem smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, je dobil posebno aktualnost brez dvoma zaradi tega, ker je zvezni sekretar za zunanje zadeve SFRJ Lazar Mojsov predstavnik slovenskih osrednjih organizacij sprejel takorekoč neposredno po svojem srečanju z avstrijskim zunanjim ministrom Pahrom na Brdu pri Kranju.

O tem srečanju je Mojsov tudi seznanil predstavnike ZSO in NSKS. Povedal je med drugim, da mu je Pahr izrecno zagotovil, da Avstrija priznava Jugoslaviji legitimno pravico, da vodi skrb in račun o izpolnjevanju člena 7 avstrijske državne pogodbe (da torej nje- no zanimanje za položaj slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji nikakor ne pomeni vmešavanja v notranje zadeve naše države, kakor to večkrat skušajo prikazovati pri nas — op. ured.). Mojsov je tudi poudaril, da sedanji zakon o narodnih skupinah bistveno omejuje pravice koroških Slovencev, kajti, kot je naglasil, človekove pravice — in manjšinske pravice so del splošnih človekovih pravic — se ne dajo meriti in odmerjati po odstotkih, marveč jih je treba priznati in izvajati ne glede na številčno moč prizadete skupine. In prav z ozirom na nezadovoljivi zakon je Mojsov še opozoril, da imajo koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati v členu 7 državne pogodbe mednarodno in s tem najmočnejše zagotovilo in jamstvo svojih pravic — ki pa jih Avstrija še ni izpolnila.

Delegacija koroških Slovencev, ki sta jo vodila predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser in predsednik NSKS dr. Matevž Grilc, je seznanila Mojsova s trenutnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Pri tem mu je posebej tolmačila najbolj pereče probleme, kot so vprašanje predšolske vzgoje, ki še sploh ni urejeno; vprašanje slovenskega jezika v javnosti

v luči diskriminacijskih omejitev, ko pa bi morala rešitev veljati za vse Slovence na celotnem naseljenem ozemlju; vprašanje radia in televizije in tozadevne zahteve po širšem in enakopravnejšem upoštevanju potreb Slovencev ter še raz-

stavnostv manjšine. Zastopniki koroških Slovencev so menili, da je enakopraven dialog edina pot, ki lahko prispeva k razreševanju odprtih vprašanj, vendar niso dovolj besede, marveč morajo slediti dejanja — konkretne rešitve. In tudi Mojsov je dejal, da bi konkretni koraki v tej smeri pomenili doprinos k izboljšanju odnosov med obema državama ter je zagotovil vso podporo Jugoslavije v prizadevanjih za celovito uresničitev pravic manjšin v Avstriji.

Med bivanjem v Beogradu je delegacija obiskala tudi Zvezno gospodarsko zbornico SFRJ, kjer sta jo sprejela član predsedstva Jovanovič (ki bo te dni izvoljen za predsednika) in generalni sekretar Molan. Dogovorili so se za poseben delovni razgovor, kjer naj bi sodelovali tudi predstavniki zveznega sekretariata za zunanjo trgovino in narodne banke.

Prav tako je delegacija obiskala avstrijsko ambasado, kjer jo je v navzočnosti kulturnega atašeja dr. Inzka sprejel svetnik ambasade dr. Winkler. V kratkem pogovoru so člani delegacije prikazali trenutni položaj koroških Slovencev, opozorili na pomanjkljivosti sedanje zakonske ureditve ter izrazili željo po nadaljnjem dialogu z vlado. Dr. Winkler pa je dejal, da se zaveda, da nereseni člen 7 predstavlja eno izmed odprtih vprašanj v odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo.

Pred povratkom domov je predstavnik koroških Slovencev sprejel še podpredsednik zvezne konference SZDL Jugoslavije dr. Marjan Rožič. V Hiši cvetja pa se je delegacija ob Titovem grobu poklonila spomenu velikega državnika in doslednega borca za mir in enakopravno sožitje v svetu.

Zveza slovenskih žena
v Celovcu

v a b i n a

občni zbor

ki bo v torek 8. marca 1983 s
pričetkom ob 13. uri v celovški
Delavski zbornici, Bahnhofstra-
ße, 1. nadstropje — soba 4.

Tudi letos bo občni zbor ob
Mednarodnem dnevu žena —
borbenem dnevu naprednih
žensk vsega sveta.

Ženske, ki čutite z nami,
pridite k našemu praznovanju!

O d b o r

na druga vprašanja. Prav tako je delegacija opozorila tudi na posledice, ki jih imajo omejitveni ukrepi Jugoslavije zlasti za obmejni promet; zavzela se je za čimprejšnjo ukinitve vseh takih ukrepov in s tem za poglobitev vsestranskega sodelovanja preko meje.

Obe strani sta naglasili, da pozdravljata poživitev dialoga med pristojno avstrijsko vlado in pred-

Še vedno gospodarska negotovost nad Pliberkom

Medtem ko so Kmečko-gospodarska zadruga v Pliberku in druga podjetja ob meji občutila pozitivne učinke zadnjih jugoslovanskih ukrepov (prebivalci obmejnega področja lahko 12-krat na leto prestopijo mejo brez plačila pologa), se težaven gospodarski položaj v produkcijskem sektorju ni izboljšal. Še nadalje grozi 64 (od 84) delavcem tovarne Stefitz sredi marca odpust, v Celovcu se delavci steklarskega podjetja Willner borijo za delovna mesta, z veliko negotovostjo pa morajo še vedno živeti delavci pliberške pivovarne, ki se upirajo šefom pivovarske inudstrie in direktorjem bank.

Na neizprosno staljšču vodstva podjetja Steirer-Brau se do sedaj nič ni spremenilo. Do sedaj še niso pokazali pripravljenosti za nadaljnjo produkcijo pivovarne pri Štihu. Spremenilo se je le to, da bodo menda (!) opustili

sedanji termin odpusta (konec meseca marca). Kaj to pomeni, še ni jasno. Gotovo je le to, da sta se minuli ponedeljek mudila pri državnem sekretarju Lacini pliberški župan Mikusch in predsednik obratnega sveta Peter Winkl, kjer so se eno uro dolgo razgovarjali o položaju pivovarne.

Lacina jima je obljubil, da bodo točno pregledali podatke o pivovarni ter vse podvzeli, da podjetje ne bodo zaprli. Vsi pa pravijo, da je težko obdržati podjetje. Za 14. marca je napovedana tudi seja nadzornega sveta Steirer-Brau in sicer na Dunaju, na sedežu CA, ki ima v tej zadevi tudi odločilno besedo. To je potrdil tudi Peter Winkl, ki sicer upa, da se bodo štajerski zastopniki delavcev odločili v prid koroških delavcev, glede Androscha, ki s tremi glasovi zastopa CA, pa je skeptičen. Predvsem zato, ker je Androsch pisмено odgovoril pliberškemu županu Mikuschu ter se izrekel za ukinitve pivovarne pri Štihu.

Kako neizprosno trdo ravna zastopniki Steirer-Brau s pliberškimi delavci so pokazali tudi v sledečem primeru: Peter Winkl je vprašal vodstvo podjetja, če dovoli, da snemajo v podjetju člani salzburske delavske zbornice. Položaj pivovarne pri Štihu jih je zanimal in hoteli so napraviti film. Vendar se vodstvo podjetja boji javnosti. Odločno je zavrnilo to prošnjo, in se sklicevalo na dosedanje poročanje, ki je menda škodovalo podjetju.

Verjetno jim je tudi seja pliberškega občinskega sveta dala misliti, ki je zadnji teden odločno zavrnila hotenje štajerskih veljakov. Iz široke solidarnosti južnokoroškega prebivalstva, ki je tudi koristno za razumevanje med pripadniki obeh narodov, bo še nadalje mogoče črpati moči, ki jih potrebujejo ogroženi delavci pri Štihu.

Zaskrbljeni obrazi z dobro obiskano pliberške seje

„Pokaži kaj znaš“

Uspela mladinska revija SPZ v Velikovcu

Prvi so nastopili otroci iz najbližje okolice Velikovca — iz Štriholca in Vate vasi

Že šestič je priredila Slovenska prosvetna zveza mladinsko revijo z naslovom „Pokaži kaj znaš“. Tokrat je bila priljubljena prireditev v Velikovcu, kjer so tamkajšnji mestni očetje s tem, da v mestni dvorani niso dovolili slovenskih kulturnih prireditev, že ponovno manifestirali svojo evropsko nezrelost. Upati je samo, da bo po izvedbi sedanje renovacije dvorane tudi v občinski sobi zavel svež duh strpnosti do sosedov v deželi, ki si iskreno želi mirnega sožitja in enakopravnega sodelovanja, kakor je pokazala tudi nedeljska prireditev.

O tej vsestransko uspeli prireditvi v dvorani velikovške trgovske zbornice, kjer so mladi akterji iz Podjune s petjem, glasbo, deklamacijami in drugimi nastopi pokazali svoje znanje, obširno poročamo na 4. strani. Sicer pa bo Slovenska prosvetna zveza v okviru svoje letošnje 75-letnice pripravila še več takih prireditev, ki so povsod deležne širokega zanimanja in množičnega obiska.

Sedmi vrh neuvrščenenih

eden najpomembnejših dogodkov na svetovnem političnem prizorišču

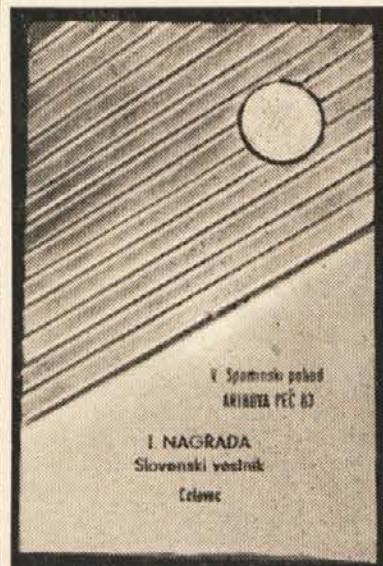
S pogovori funkcionarjev in veleposlanikov se je v New Delhiju te dni začel prvi del 7. srečanja neuvrščenenih držav. Drugi del je konferenca zunanjih ministrov. Prihodnji teden — od 7. do 11. marca — pa bo srečanje dosseglo višek s sestankom najvišjih predstavnikov, to je predsednikov držav in vlad članic tega širokega in pomembnega mednarodnega gibanja.

Ze na pripravljanih sestankih so v temeljitih posvetih in dogovarjanjih začrtali smernice, po katerih bo potekalo delo sedmega vrha neuvrščenenih. Veljalo bo vsem važnim problemom današnjega sveta ter prevladuje pričakovanje, da bo delhijski sestanek znova potrdil moč in enotnost neuvrščenenih v boju za mir in za miroljubno razreševanje odprtih vprašanj. Poudarjajo, da pomen gibanja raste, kar upravičuje tudi oceno, da bo sedanje srečanje eden izmed najpomembnejših dogodkov na svetovnem političnem prizorišču.

Indija kot gostiteljica sedmega vrha neuvrščenenih pa je za uvod v to srečanje poskrbela tudi za izredno počastitev spomina na umrlega predsednika Tita kot enega od pobudnikov in pionirjev gibanja neuvrščenenosti: eno najpomembnejših ulic indijske metropole so poimenovali po Josipu Brozu Titu — kot izraz ljubezni in spoštovanja do osebnosti, „katere polno življenje in monumentalni dosežki so vlinili globok pečat naši dobi“, kot je na slavnosti poudaril indijski zunanji minister.

V. zimski pohod „Arihova peč“

V nedeljo 6. marca bo na Čemernici nad Šentjakobom v Rožu V. zimski pohod „Arihova peč“ v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo.

Prvo nagrado — umetniško oblikovano spominsko plaket — je tudi tokrat, kot že pri prejšnjih pohodih, prispeval Slovenski vestnik.

Podrobnosti o nedeljski prireditvi objavljamo na 8. strani.

PREBERITE

O pripravi na volitve str. 2

Zaključek pevskega srečanja „Od Pliberka do Traberka“ str. 3

Poročilo o mladinski reviji „Pokaži kaj znaš“ str. 4

Ob mednarodnem dnevu žena str. 5

Književni vestnik: Lipuš prejel državno podporno nagrado str. 6

SLOVENŠČINA V JAVNOSTI:

Diskriminacijsko ravnanje deželnega šolskega sveta za Koroško

V naših prizadevanjih za uveljavljanje slovenščine kot enakopravne uradnega jezika v smislu člena 7 avstrijske državne pogodbe doživljamo prav čudne stvari. O različnih primerih smo v našem listu že poročali. Zlasti tudi o tozadevnih „izkušnjah“, ki jih imamo predvsem z deželnim šolskim svetom za Koroško, torej z najvišjo šolsko oblastjo v deželi, ki pa slovenščini v praksi dosledno odreja v državni pogodbi zajamčeno pravico — čeprav je predsednik te oblasti isti deželni glavar, ki drugod Slovincem očita, da se premalo poslužujejo slovenščine v stiku z oblastmi.

Deželni šolski svet pri tem svojem odklonilnem stališču vztraja kljub temu, da je deželni glavar pred tedni v pogovoru s predstavniki ZSO izrecno zagotovil, da bodo upoštevali in obravnavali vse slovenske vloge, samo da bodo vložene. Toda iz najnovejšega časa spet primer, ki pa je še posebno značilen, ker pokaže, da vlada pri oblasteh popolna zmešnjava, kadar gre za slovenščino v javnosti.

Slovenska prosvetna zveza je 30. novembra 1982 zaprosila deželni šolski svet za dovoljenje, da bi smel imeti Koroški partizanski pevski zbor svoje tedenske vaje v prostorih slovenske gimnazije v Celovcu. V svojem pismu je omenila,

da zbor deluje že dve leti, da goji antifašistične pesmi slovenskega naroda in drugih narodov in da je medtem imel že številne nastope na Koroškem, na Dunaju in v Jugoslaviji. Svojo prošnjo je SPZ utemeljila v tem smislu, da ima zbor sedaj svoje vaje v neprikladnih prostorih, da v zboru sodelujejo tudi dijaki slovenske gimnazije in predvsem, da so prostori slovenske gimnazije na razpolago drugim kulturnim skupinam, med drugim pevskemu zboru „Gallus“.

Ker po več kot dveh mesecih ni prejela nobenega odgovora, je SPZ 10. februarja 1983 ponovno pisala deželnemu šolskemu svetu; urgirala je svojo prvotno prošnjo, ki

jo je tokrat priložila v prepisu. In glej — na deželnem šolskem svetu se je končno le premaknilo: Dne 16. februarja 1983 je SPZ prejela odgovor na svojo prvo prošnjo. V pismu štev. 15-167/82 (datiranim s 1. 2. 1983, torej mora biti pot iz urada deželnega šolskega sveta v pisarno SPZ v Celovcu izredno dolga!) deželni šolski svet na prošnjo, pisano v slovenščini, zdaj v nemščini odgovarja, da prostorov v slovenski gimnaziji za zborovske vaje ne more dati na razpolago, ker so le-ti v polni meri izkoriščeni.

Vendar še ne dovolj — na deželnem šolskem svetu se premika še naprej: Dne 22. februarja 1983 je SPZ prejela nadaljnje pismo deželnega šolskega sveta. V tem pismu, ki nosi številko 15-14/83 in je datirano z 18. 2. 1983, deželni šolski svet sporoča, da pisma z dne 10. 2. 1983 (s katerim je SPZ urgirala svojo prvo prošnjo — op. ured.) ne more obravnavati. Utemeljitev pa je nam že iz številnih drugih primerov znana argumentacija: ker je pisano v slovenščini — to pa po mnenju deželnega šolskega sveta ne odgovarja določilom zakona o narodnih skupinah ter odredbe zvezne vlade z dne 31. 5. 1977, s katero je bila določena veljavnost slovenščine kot dodatnega uradnega jezika. Toda širokogrudno daje deželni šolski svet SPZ možnost, da vloži takšno prošnjo, ki bo odgovarjala tem določilom.

Na teh dveh primerih torej vidimo, da vlada na deželnem šolskem svetu popolna zmešnjava glede upoštevanja slovenščine. Pri tem je treba poudariti, da je oba odgovora podpisal isti poslevoedeči predsednik Kircher, ki je gotovo v obeh primerih (v kratkem časovnem razmaku dveh tednov) dobro vedel kaj dela.

Ali bo morda tudi zdaj še kdo trdil, da je na Koroškem že vse najboljše urejeno in da se Slovincem ne dela krivica? In poleg jezikovne plati vsaj na koncu še ponažno „stvarno“ vprašanje: Ali ni očitna diskriminacija, če se enemu zboru odreja, kar se drugemu dovoljuje? Ali pa je partizanski zbor za deželni šolski svet in za slovensko gimnazijo „nesprejemljiv“ morda zaradi tega, ker goji antifašistično pesem? Odgovor na ta vprašanja bi brez dvoma zanimal tudi široko javnost.

Kongres alternativcev v Celovcu

Sestali so se tudi zastopniki manjšin

„Nikomur ne jemljemo glasov, nas volijo ljudje, ki začenjajo fundamentalno drugače misliti.“ Taka je bila ena od osrednjih izjav na tiskovni konferenci ob izrednem zveznem kongresu Alternativne liste Avstrije (ALO), ki je bil v soboto in nedeljo v Celovcu.

Delegati stranke, ki bo po različnih napovedih pri bližnjih volitvah dobila med enim in štirimi odstotki glasov in ki je skrajno federalistično strukturirana — tako daleč, da za volitve niti ne bo vseavstrijskih kandidatov, temveč bodo samo v posameznih zveznih deželah — so na kongresu v več delovnih skupinah razpravljali o volilnem boju, o možnostih parlamentarnega dela, pa tudi o vprašanju šolstva, tujih delavcev, tretjega sveta ter prometa in energije, kar kaže, da skušajo izdelati koncepte za vsa družbena področja. Gre jim za vsebine, ki jih zastopajo, zato jim tudi ne gre v prvi vrsti za to, da bi nujno prišli v parlament.

Na kongresu so tudi sklenili, da bo ALO še pred volitvami priredila strokovni kongres o narodnih manjšinah. Narodne manjšine imajo znotraj alternativne liste toliko poseben položaj, da predstavljajo „deseto zvezno

deželo“, torej imajo v manjšinskih vprašanjih avtonomijo. V petek zvečer pa je bil v Celovcu informativen sestanek zastopnikov manjšin, ki so organizirani pri alternativcih. Doslej so se pri alternativcih angažirali predvsem Slovenci, pri čemer so dominirali zastopniki Koroške enotne liste. Za nekatere je tako mogel nastati vtis, da hoče KEL monopolizirati alternativno gibanje med Slovenci, ker se Narodni svet in Zveza slovenskih organizacij kot priznana zastopstvo manjšine ne potegujeta za članstvo pri ALO. Tako je tudi razumljivo, če se je v petek predsednik ZSO Feliks Wieser postavil proti mnenju, da KEL zastopa koroške Slovence. Zastopstvo koroških Slovencev sta še zmeraj priznani osrednji organizaciji, ti organizaciji pa nista volilni stranki. Zato tudi ZSO ne bo izdala nobene volilne proglasa za kako stranko. Seveda pa se posamezni člani ZSO tako kot pri drugih strankah angažirajo tudi pri Alternativni listi, ne nazadnje zaradi tega, ker ta grupacija skuša uresničevati dvojezičnost in priznava upravičene težnje manjšin. Prav zato pa so nekateri tudi zmedeni, če Slovenci svoje konflikte iznašajo ob takih prilikah.

p. w.

Nova „državna pogodba“ med republiko Avstrijo in deželo Koroško

Ravno pravočasno za sedanji volilni boj so dozorela tudi pogajanja za sklenitev nove „državne pogodbe“ med deželo Koroško in republiko Avstrijo. Prejšnji teden so se člani koroške deželne vlade podali na Dunaj, kjer so se pogovarjali s predstavniki zvezne vlade pod vodstvom kanclerja Kreiskega, kateremu je deželni glavar Wagner ob tej priložnosti izročil najvišje koroško deželno odlikovanje — koroški deželni red v zlatu, s katerim ga je dežela Koroška odlikovala za njegovo veliko razumevanje za koroške težnje in potrebe.

Nova „državna pogodba“, ki jo bodo svečano podpisali 14. marca na Dunaju, je v bistvu nadaljevanje sodelovanja, o katerem sta se dežela in republika dogovorili že v prvem takem sporazumu l. 1979. Gre za vrsto koordiniranih akcij in skupnega financiranja pri projektih, ki naj služijo utrjevanju gospodarskega položaja na Koroškem, zagotovitvi delovnih mest, razvoju infrastrukture, pospeševanju tajskega prometa, izgradnji avto ceste (samo v ta namen naj bi iz zveznih sredstev prišli dodatni dve milijardi šilingov), pospeševanju gorskega kmetijstva in drugim ukrepom.

V kolikšnem obsegu bodo sredstva, ki bodo vložena na podlagi tega dogovora, za Koroško res dodatna, trenutno še ni mogoče povedati. Eno je vsekakor gotovo: nalogam, ki jih obsega „državna pogodba“, sta se tako dežela kot država dolžni posvetiti tudi brez posebnih obvez. Toda v volilnem boju so take stvari naravnost dobrodošle in jih je v volilni propagandi moč zelo dobro vnovčiti. In te priložnosti se stranke tudi izdatno poslužujejo, ko zdaj medsebojno tekmujejo v dokazovanju, katera ima več in katera manj zaslug, da bo Koroška dobila novo „državno pogodbo“, ki bo za našo deželo menda prinesla pravo poplavo milijard.

Posvet slovenskih socialistov

Pretekli četrtek se je v Celovcu srečala skupina slovenskih članov socialistične stranke, da bi kot pripadniki slovenske narodne skupnosti razpravljali o aktualnih vprašanjih predvsem v zvezi z bližnjimi volitvami.

Zbrani, med katerimi sta bila dva župana, dva podžupana ter nekateri občinski odborniki in drugi funkcionarji socialistične stranke, so pliberskemu županu Mikuschu in obratnemu svetu pivovarne pri Štihu poslali solidarnostni telegram. „S tem, ko hočejo pivovarno zapreti, škodujejo celotni regiji, ki je v zelo težkem gospodarskem položaju. Zahtevamo od vseh, ki nosijo politično in gospodarsko odgovornost, da podvzamejo vse, da ne pride do ukinitve pivovarne. Zahtevamo tudi, da južnokoroški prostor na gospodarskem področju močnejše podpirajo. To bi prispevalo tudi k socialni in narodni enakopravnosti“, je rečeno v telegramu.

V dolgi in temeljiti razpravi so prišli do izraza zelo različna stališča, vendar je prevladovalo mnenje, da se morajo tudi slovenski socialisti kot socialisti oglašati, kadar gre za vprašanja slovenske narodne skupnosti oz. politike, ki jo v tem pogledu vodi socialistična stranka. Nekateri glasovi

so bili zelo kritični do strankinega vodstva, predvsem proti logiki, ki sicer jemlje slovenske glasove, toda Slovenci naj bi bili tihi, da se ne bi zvedelo, da so volili stranko. Slišati je bilo, da je treba stranki povedati, da mora slovenskim socialistom dati priliko, da jo kot zavedni Slovenci podprejo in zagovarjajo.

Na posvetu, na katerem je Teodor Domej predaval o aktualnem položaju s posebnim ozirom na tristrankarski protimanjšinski pakt, so se dogovorili, da se bodo še srečali in se posvetovali, kako bi kot socialisti najboljše delali v prid slovenskim narodnostnim pravicam.

Komunisti in manjšinsko vprašanje

V okviru volilnega boja je imela KPA minuli teden nekaj zborovanj tudi v krajih na južnem Koroškem, kjer je govoril predsednik stranke Franz Muhri. Poleg splošnih vprašanj notranje in mednarodne politike, ki jih govorniki obravnavajo na takih zborovanjih, je v naših krajih dal poseben poudarek seveda manjšinski problematiki.

Muhri je poudaril, da se KPA kot edina avstrijska stranka od vsega začetka in dosledno zavzema za popolno uresničitev narodnih pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji — in bo to delala tudi v bodoče, je zagotovil. Kritično pa je ocenil zadržanje socialistov v manjšinskem vprašanju ter dejal, da SPÖ vedno popušča pritisku nemškonalnih sil, pri čemer je Muhri menil, da Wagner brez podpore Kreiskega take politike ne bi mogel delati. Še slabša pa je v tem vprašanju ÖVP, medtem ko je FPÖ s svojim programom sploh na nemškonalnih pozicijah.

Drugo težišče Muhrijevih izjav je bil protifašistični boj. Poudaril je veliki prispevek, ki so ga dali avstrijski komunisti v boju proti fašističnemu nasilju in ga dajejo danes v boju proti neonacistični nevarnosti. V tem okviru je omenil tudi ogromne žrtve, ki so jih v nacistični dobi utrpele zlasti koroški Slovenci, ki so bistveno doprinesli tudi k protifašističnemu uporu — „česar pa ni mogoče trditi o vodilnih silah ALO, ki se zdaj trudijo za slovenske glasove“, je v pravem predvolilnem žargonu naglasil Muhri in dodal, da je zato krepitev KPA pri bližnjih volitvah tudi v interesu narodnih manjšin.

Tudi umetniki v volilnem boju

Bolj se zaostruje volilni boj, bolj prihaja do izraza tudi spoznanje, da tabor neodločenih in iz raznih vzrokov nezadovoljnih volilcev predstavlja moč, ki je ne gre zanemarjati. V tej zvezi je treba videti prizadevanja treh parlamentarnih strank, da bi razna alternativna, zelena in podobna gibanja prikazale v čim slabši luči, ker se pač zavedajo, da prav take liste lahko pritegnejo večje ali manjše število volilcev, ki so se doslej odločali za eno ali drugo stranko.

Posebno oster postaja boj za glasove levičarsko usmerjenih volilcev. Tukaj ne gre le za alternativce, ki jih v tisku splošno označujejo za levičarje. Prav tako tudi ne samo za komuniste, ki se pod volilnim geslom „Več pritiska z leve“ trudijo za osnovni mandat predvsem na Dunaju, Štajerskem ali Zgornjem Avstrijskem (v teh zveznih deželah so izgleda še najboljši). Tudi v Socialistični stranki se je začel lov na leve glasove — čeprav z zamudo in brez prave prepričevalne moči, odkar se je na zadnjem kongresu z odvolitvijo „leve vesti stranke“ (kakor se je sam imenoval predsednik socialistične mladine Cap) pokazalo, da za leve sile v strankinem vodstvu očitno ni prostora.

To napako, ki pa je v javnosti močno odmevala, skušajo sedaj popraviti. Na Dunaju je bila osnovana „Iniciativa avstrijskih umetnikov za kandidaturu Capa na izgednem mestu“, pridružili so se ji številni znani avstrijski umetniki, med njimi pisatelj Peter Turrini, Peter Handke, Wolf-

gang Bauer, igralci Erika Pluchar, Lukas Reiser (bolje znan kot Kottan iz televizijske kriminalne serije), kabaretist Werner Schneyder in mnogi drugi. Seveda taka pobuda ne pomeni nič drugega, kot da se omenjeni umetniki izrekajo za volilno podporo socialistični stranki; čeprav konkretno obljube, da bi Capu le dali možnost za skok v parlament, s strani strankinega vodstva doslej še ni in je verjetno tudi ne bo, če SPÖ ne bo dosegla dodatnih mandatov, česar pa skoraj ni pričakovati.

Potencial frustriranih, strankarsko nevezanih levičarskih volilcev je brez dvoma tako velik, da ga tudi SPÖ noče in ne more zanemarjati. Sicer ta potencial gotovo ne bo odločilen za splošni izid volitev, vendar je močan dovolj, da bi lahko odločal o enem ali drugem mandatu, zlasti pri upoštevanju preostalih glasov. Ravno ti volilci pa so večinoma še neodločeni in nihajo med alternativci, komunisti in socialisti. Zato jim je treba dopovedati, da imajo morda prav oni možnost, da bi s svojimi glasovi spravili Capa v parlament. Pri tem gre strategija socialistične mladine, mlade generacije v SPÖ in omenjene iniciative umetnikov v to smer, da bi Capa direktno izvolili: volilci, ki bi glasovali za SPÖ, naj bi na glasovnico dodatno napisali še ime kandidata Capa — če bi tako na Dunaju dosegel približno 27.000 glasov, bi bil izvoljen. Seveda pa je to le teoretično igranje s številkami, kajti upoštevati je treba,

da se glasovi takih volilcev razdelijo na več različnih list.

Da se pa ravno umetniki pri teh (in tudi že pri zadnjih) volitvah tako zavzemajo za socialiste, gotovo ni naključje: dobro se spominjajo bajke, ki jo je ÖVP še pod vodstvom Tausa sprožila proti posameznim umetniškim delom, na primer proti televizijski seriji „Alpensaga“ in drugim delom Turrinija, ki jih je kratkoma označila za pornografijo. Take tendence pa živijo v ljudski stranki tudi pod vodstvom Mocka naprej: ne-kvalificirani napadi na intendanta dunajskega Burgtheatra Benninga, izpadi proti prireditvam „Štajerske jeseni“, ali višek na Predarlskem, kjer je tamkajšnji deželni glavar Kessler zakon o filmski cenzuri (za odrasle!) — na Predarlskem je tudi to možno) branil z nezaslišano trditvijo, da je „izprijena umetnost“ (entartete Kunst) omogočila nastop Hitlerja v Nemčiji.

Ozračje sproščenosti za umetnost v Avstriji je dejansko nastalo in se razvijalo že v zadnjem desetletju in še ni močno dovolj, da bi se lahko samo zoperstavilo morebitnim napadom s strani samozvanih cenzorjev. Tega se avstrijski umetniki zavedajo in to je eden glavnih vzrokov, da so jim socialisti ljubši kot pa kakšen minister za punk in umetnost z imenom Friedrich Peter ali Sixtus Lanner.

fra-ter

„Kjer je pesem, ni prostora za sovraštvo“

„Od Radiš navzdol, od Gur, za katere Prežih pravi, da so domovina koroške pesmi — ker so tam nastale koroške najlepše. Pojdam v Rute, Oj ta mlinar, in ker živijo tam stari pevci ki znajo tudi po sto napetov na pamet, se koncerti in prireditve kot vreden studenci in potoki natečejo in združijo na Ravne. Pri svojem nastajanju in stekanju ne poznajo nobenega plotu, ne versajskega ne papirnatega — saj za človekovo najplemenitejšje obstaja en sam svet, ta svet pa je brez meja! V imenu tega sveta smo se nočjo tu tudi zbrali.“ To so bile uvodne besede dr. Matjaža Kmecla, predsednika republiškega komiteja za kulturo Slovenije, v svojem slavnostnem govoru na sklepni prireditvi šestnajstega pevskega srečanja „Od Pliberka do Traberka“ zadnjo soboto v Ravnah na Koroškem.

Pred tisoč poslušalci se je spomnil Prežihovih besed, ki govorijo o starem Drabosnjaku, o ljudskih pevcih iz Roža, o glasniku delavskih pravic Kacianki, o selskih punčarjih, in „o eni sami volji in želji, da bi živeli v miru, sreči in medsebojnem spoštovanju“. Govoril je o zahtevi po skupnem slovenskem kulturnem prostoru, o zahtevi, ki danes živi in zaradi katere so nam že dostikrat očitali nacionalizem.

„Kjer je pesem, ni prostora za sovraštvo“ pravi Mitja Šipek v spremnem besedilu za sodelujoče pevce letošnjega šestnajstega srečanja, ki se v marsikateri razlikuje od prejšnjih. In odlično vzdušje na sklepni prireditvi, kjer je nastopilo 11 izbranih zborov (med njimi Podjuna in Edinost iz Pliberka, Koroški partizanski pevski zbor ter zbor slovenske gimnazije) nam je bilo vsem prepričljiv dokaz, da je slovenska narodna in umetna pesem res tudi pesem miroljubnega naroda. Ob 90.

obletnici rojstva Prežihovega Vrance pa je na številnih koncertih prišlo tudi do izraza, da imata slovenska narodna pesem in beseda Prežih nekaj skupnega: Oba izvirata iz ljudstva, živita v ljudeh in izpričujeta kulturno dušo tega ljudstva. Tudi odlomki iz Prežihovega romana „Doberdob“, ki so govorili o dejanjih upornih slovenskih vojakov ob koncu prve svetovne vojne, so na sklepni prireditvi v Ravnah vsebovali to izpoved.

Publika pa je bila v splošnem zadovoljna s prireditvijo, odobravalna in pozdravljala kvalitativno predvajanje 11 zborov, ki so tudi po se-

lvartnika, v zadnjem času zelo napredoval in štel med najkvalitetnejše na tem koncertu.

Tudi potek celotnega pevskega srečanja je bil brezhiben in je ležal v rokah Koroške pevske zveze ter Zveze kulturnih organizacij Dravograd, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec. V imenu soorganizatorja, Slovenske prosvetne zveze, je spregovoril na sklepni prireditvi njen podpredsednik Joško Hudl, ki je poudaril pomen tega pevskega srečanja, ki povezuje leto za leto pevce na Koroškem s pevskim dogajanjem v Sloveniji. Na ta način ne izgubimo stik s kulturnim dogajanjem celotnega in skupnega slovenskega prostora, kar je za naše pevce neposredna narodna hrana, je dejal Hudl. V imenu Krščanske kulturne zveze pa je navzoče pozdravil Martin Pandel, ki je med drugim izpostavil lipo kot simbol koroškega ljudskega petja. Kritično pa je le treba vprašati tiste pevce po vzrokih njihovega zadržanja, ki ob slavnostni pesmi niso „našli“ mesta na stopnišču in so se raje malo poskrili.

Med poslušalci se je zbrala tudi vrsta vidnih predstavnikov kulturnega in javnega življenja to in onstran meje. Med njimi tudi Prežihova vdova Marija Kuhar, poleg predstavnikov diplomatskega življenja pa so bili navzoči tudi predstavniki obeh slovenskih osrednjih organizacij ter globaški župan Albert Sadjak in pliberški podžupan Fric Kumer.

Družabno srečanje v družbenem domu v Prevaljah, na katerem so aktivisti srečanja izvedli marsikateri spontani kulturni in smešni komad, je dalo temu množičnemu pevskega srečanju tudi še poseben in prijeten zaključek.

zastopnika naše skupine zahvalila mestnemu poglavarju za povabilo na lepo prireditev ter mu kot spominsko darilo predala nekaj domačih slovenskih gramofonskih plošč — v spomin na srečanje s slovenskimi prosvetasi iz Koroške.

Sicer izmučeni, vendar polni lepих doživetij, smo se v poznih nočnih urah odpravili na pot proti domu. V ponedeljek opoldne smo se srečno vrnili v Železno Kaplo, vsi enotnega mnjenja, da bi se na tako potovanje radevolje takoj spet odpravili. Seveda pa moramo še omeniti, da brez naših prijateljev iz Trsta, ki so nam (organizacijsko in jezikovno) pomagali iz vsake težave, gotovo ne bi bili tako zadovoljni; ali pa bi nas morda še kdo „prodal“ — kar pa se v Neaplju menda ne bi prvič zgodilo.

Franci

O slovenskem jeziku v zvezi s slovensko kulturo na Koroškem

(Vsakemu koroškemu Slovencu v premislek in naročilo)

(Nadaljevanje in konec)

Vse te zadeve so se dale rešiti tako, da sem dobil rešitve ali pisanja tudi v slovenskem jeziku. Res pa je, da je bilo treba čakati navadno na odgovor v slovenskem jeziku dalj ali pa mnogo dalj časa, kot pa le na nemškega in, da je bilo treba vedno prvotni nemški odgovor vrniti s pripombo, da želim tudi slovenskega. Da je bilo to treba, je dokaz neprijaznosti oblasti do slovenske besede in vsega, kar je naša pravica in upravičena zahteva, obenem pa tudi, da se da s potrpečljivo in vztrajno doslednostjo oblasti „prisiliti“ na tem področju do izpolnjevanja člena 7 ob istočasnem dokazu ničvrednosti zakona o manjšinah iz leta 1976 v praksi.

Ta borba je utrudljiva. Vsekar pa je povezana s pozitivnimi pridobitvami za vsakega posameznika, za rast njegove osebnosti. S tem, da gre kdo premišljeno v tako akcijo, premaga v sebi obstoječi nevidni strah pred tradicionalno nemško usmerjenim uradom in tistim, ki tam sedi za mizo. Utrjuje svojo samozavest, se otrese kompleksov, najde svoj jaz, postane v narodnem oziru še trdnjši.

Kdor se bo za take okcije odločil, in takih naj bi bilo vedno več, bo kmalu tudi dobera spoznal, kako lahko je v primerjavi z omenjenim biti v svojem krogu (npr. v društvu) „zaveden“ in „borben“ Slovenec. Spoznal bo tudi docela namero nekaterih politikov v deželi, ki bi radi Slovence na Koroškem sfolklorizirali in gosti za visoke goste (predvsem tujce), ki naj vidijo, kako se Slovincem na Koroškem dobro godi. Le to naj bi smeli!

Vsako našo upravičeno zahte-

vo (in to je stvarnost) po dvojezičnih vrticah, po dvojezičnih napisih, proteste zaradi poslabšanja situacije v obveznem šolstvu, zahteve po financiranju in samoodločanju v lastnih zadevah na področju slovenske kulture itd. mnogi deželni politiki s pomočjo časopisov in kdaj navmes tudi celo z uporabo slovenskih oddaj pri radiu Celovec zmeljejo in stisnejo v kepo, jo opremijo z letaki

75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

„Slovinci hočejo zopet le protekcijo“, „Slovinci imajo na Koroškem vse pravice“, ter jo zvalijo v javnost z upanjem in željo, da pomandira vse nezadovoljne in jezikave koroške Slovence. Posebno izjave, ki jih je bilo zaslediti v javnih sredstvih obveščanja po pogovorih 21. 1. 1983 z zveznim kanclerjem Kreiskyjem, so šle v to smer.

Ena lastovka še ne prinese pomladi; zato, kar je zgoraj napisano kot podnaslov — „Vsakemu koroškemu Slovencu v premislek in naročilo“ — bi bilo treba vzeti resno in izvajati v praksi na terenu po danih možnostih. Pri izvajanju tega se nikomur ni treba ničesar bati, ker gre za naše najosnovnejše pravice, ki so nam dane s členom 7 in deloma tudi z zakonom o manjšinah.

Kukovica Franc

Kapelška folklorna skupina na mednarodnem festivalu v Neaplju

Po posredovanju Slovenske prosvetne zveze v Celovcu se je mladinska folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple, ki jo vodi Travdi Uršič, v času od 18. do 20. februarja udeležila 4. mednarodnega folklornega festivala v Neaplju. Nekoliko presenečeni in hkrati veseli nenadnega povabila smo se v društvu domenili, da take enkratne prilike ne smemo zamuditi — in v teku enega tedna nam je uspelo premostiti tudi še zadnje ovire, da smo se lahko podali na 1400 km dolgo pot.

Z zanimanjem in v pričakovanju lepих doživetij smo se v petek 18. februarja odpeljali z avtobusom do Trsta, kjer nas je pričakala tržaška folklorna skupina „STU LEDI“. Skupaj s tržaškimi prijatelji smo zvečer krenili na dolgo pot. V udobnem avtobusu smo se hitro seznanili in 12-urna vožnja je minila ob vselem prepevanju in ob dobri kapljici. Preko Benetk, Bologne, Firenc in Rima smo v jutranjih urah naslednjega dne utrjeni prispeli na cilj — San Antonio v neapeljski pokrajini. Zastopniki občine San Antonio/Napoli, ki je organizirala srečanje, so nas priskrbeno sprejeli. Dopoldan smo si še ogledali znane razvaline staroveškega mesta Pompeji, ki ga je leta 97 pokopal ognjenik Vezuvi. Po ogledu zgodovinskega kraja pa smo se podali v hotel, da se pripravimo za nastop.

Po kosilu so nas odpeljali na zbirališče, od koder se je začela povorka folklornih skupin iz šestih držav. Bil je pravi spektakel in v kratkih besedah sploh ni mogoče opisati vsega tistega, kar smo doživeli. Po celem mestu je bilo na tisoče ljudi, ki so pričakovali nastop folklornih skupin; med njimi je bila tudi naša skupina, že naznanjena na plakatih, ki so bili izobešeni po vseh cestah in ulicah. Celih pet ur je trajala povorka in na številnih krajih mesta so skupine plesale in prepevale, da je bilo pravo veselje. Seveda je bilo dokaj naporno, toda trud je poplačalo občinstvo z

navdušenim aplavzom, ki je sodelujoče vzpodbujal in nagrajeval.

Po večerji, ki smo si jo pošteno zaslužili, je bilo še prijateljsko srečanje vseh nastopajočih skupin, nato pa smo izmučeni popadali v postelje in tako uživali „nočno življenje“ v Neaplju.

Naslednji dan so našo skupino (in podobno seveda tudi druge) peljali po mestu, da smo s harmoniko in plesi vabili na zaključno prireditev, ki se je potem odvijala na občinskem trgu mesta San Antonio. Tisočglava množica nas je pričakala na zaključni prireditvi, ki ji je prisostvoval tudi župan. Po uspelem nastopu sta se

Kajuhova nagrada

tudi za delo o koroški problematiki

Ob obletnici smrti partizanskega pesnika Karla Destovnika-Kajuha je založba Borec v Ljubljani, tokrat prvič v sodelovanju s Partizansko knjigo, tudi letos podelila tradicionalne Kajuhove nagrade, namenjene izvirnim delom, ki obravnavajo tematiko NOB, delavsko gibanje ter sodobna napredna gibanja.

Letos so Kajuhove nagrade prejeli: pisatelj Tone Svetina za leposlovna dela o osvobodilnem boju (njegovi romani Ukana, Ognjeni plaz, Volčiči ter Med nebom in pekлом sodijo med najbolj brana dela), pesnik Lojze Zabkar za pesniško zbirko Brevir moj v travi, Igor Križanovskij in Mile Pavlin za delo Spomini črnoglednega humorista, Jože Krall posmrtno za delo Partizanske ciklostilne tehnike v Slovenskem primorju, dr. Dušan Nečak za delo Volitve na Koroškem (žirija je poudarila, da je avtor v tem delu prikazal številne aktualne probleme koroških Slovencev in da

so njegovi znanstveni izsledki dragoceni za sintezo naše povojne zgodovine) ter ilustrator Matjaž Schmidt, katerega umetniški delež je pomemben zlasti tudi pri mladinski reviji Kurirček.

SAMO ŠE DANES — SAMO ŠE DANES — SAMO ŠE DANES — SAMO ŠE

Slovenska prosvetna zveza
in Avla slovenica

vabita na ogled razstave

TITO -
misel - beseda - delo

ki je odprta samo še danes
od 13. do 17. ure.

Razstavo je SPZ pripravila v sodelovanju s Pokrajinskim arhivom v Mariboru.

SAMO ŠE DANES — SAMO ŠE DANES — SAMO ŠE DANES — SAMO ŠE

Engels in Marx o „nezgodovinskih slovanskih narodih“

V Celovcu bo na to temo predaval Klopčič France

Ob stoletnici Marxove smrti se letos zgodovinarji po vsem svetu posvečajo proučevanju Marxovega življenja in dela. Kritičnega pretresa Marxove filozofske misli pa si ni mogoče zamisliti brez proučevanja zgodovine realnega delavskega gibanja, saj njegove ustvarjalnosti ni mogoče ločiti od družbenopolitične resničnosti — tudi danes ne.

Slovenski zgodovinar delavskega gibanja, France Klopčič iz Ljubljane, zato ni po naključju namenil daljšo razpravo o Engelu in Marxu takšni problematiki, ki je pomembna še posebno za politično zgodovino slovenskega naroda in njegovega delavskega razreda. To je — odnos Engelsa in Marxa do nacionalno-osvobodilnih teženj med majhnimi, tako imenovanimi „nezgodovinskimi“ slovanskimi narodi.

Kakšen je bil ta odnos?

Protimarksistična polemika ga prikazuje kot načelno neprijateljskega, sovražnega in podtiruje klasičnem marksizmu nacionalistično držo do

slovanskih narodov, delavskemu gibanju pa protislovansko politično prakso. Takšno vrsto polemike poznamo tudi med Slovenci na Koroškem.

Tem bolj se je treba zahvaliti Klopčiču, da se je lotil tega vprašanja kot znanstvenik in zgodovinar delavskega gibanja. V svoji razpravi se posveča različnim trditvam, ki jih je predvsem Engels razvil v drugi polovici prejšnjega stoletja — v korist ali na račun manjših in malih slovanskih narodov. Avtorjev pristop pri tem pa je historično-dialektičen, zgrešeno tolmačenje nacionalnega vprašanja raziskuje iz vidika takratnih konkretnih zgodovinskih okoliščin. Pri tem nič ne olepšuje, nič ne zatajuje, temveč dosledno razkriva zgrešene miselne zgradbe, ki jih najdemo prav v nacionalnem vprašanju tudi pri Engelu.

Takšen prikaz je v najboljšem smislu marksističen in koristen še posebej v polemiki z nasprotniki marksizma. Saj ob vsej spornosti nekaterih pogledov Engelsa na nacionalno vprašanje, je vendar nesporen pozitiven zgodovinski vpliv marksistične misli v življenju malih slovanskih narodov. Šele znanstveni socializem in revolucionarna praksa sta tudi našemu narodu dala zgodovinsko možnost, preživeti v vse hujših nacionalističnih in imperialističnih spopadih dvajsetega stoletja.

Klopčič France bo na povabilo SPD Bisernica in Slovenskega znanstvenega inštituta predaval 10. marca v celovski mestni hiši (Stadthaus). Pričetek ob 19. uri. Dan poprej pa bo Klopčič v nemškem jeziku predaval na celovski univerzi. Tematika predavanja je za slovenski narod, posebej pa še za narodno manjšino, pomembna in aktualna. Prisrčno vabljeni!

6. mladinska revija „Pokaži kaj znaš“ v Velikovcu

V nedeljo je bila v slavnostni dvorani Trgovske zbornice v Velikovcu 6. mladinska revija „Pokaži kaj znaš“. To zvrst prireditve že tretje leto organizira Slovenska prosvetna zveza v Celovcu. Tu gre za nastope mladih ljudi — olrok, ki imajo v okviru te mladinske prireditve priložnost pokazati svoje znanje na različnih področjih — v petju, instrumentalni glasbi, v recitiranju, skečih itd. To je posrečena oblika kulturnega udejstvovanja pri mladini, ki skuša iz nastopajočih mladih umetnikov izluščiti skrite talente in hkrati spodbujati in navduševati mladino za kulturno-prosvetno udejstvovanje.

Zbrano publiko je v nabit polni dvorani pozdravil podpredsednik SPZ Joško Hudl, med njimi častne goste — zveznega svetnika Rudolfa Ceeha, predsednika kulturnega oddelka občine Velikovec Franza Kucharja, dvornega svetnika Pavla Apovnika, avstrijskega konzula v Ljubljani Cirila Slerua, jugoslovanskega konzula v Celovcu Alfonza Naberžnika, zastopnico ZKOS

Miriam Sitar in zastopnike narodnih organizacij.

Tokrat je na mladinski reviji „Pokaži kaj znaš“ nastopala mladina iz Velikovca in bližnje okolice ter iz krajev Ruda, Dobrla vas, Sentprimoz, Vogrče, Gonovece, Rikarja vas, Smihel... Skoro ga ni več kraja na južnem Koroškem, da ga ne bi pokrila mladinska revija „Pokaži kaj znaš“, kar je prepričljiv dokaz popularnosti te mladinske prireditve, ki uživa izredno priljubljenost med našim prebivalstvom.

Na nedeljski prireditvi je mladina pela, muzicirala, recitirala, izvajala skeče itd. Za zaključek pa je nastopila instrumentalna skupina „Zmeda“. S svojimi prispevki je še prav posebno navdušila publiko, ki jo je nagradila z navdušenim aplavzom. Tu gre za skupino dijakov, ki je na prvi mladinski reviji v Sentprimozu z raznimi predmeti — fen (mikrofon), mella (kilara), lonci

(bobni)... imitirala „Bilense“. Takratni uspešni nastop pa jih je tako navdušil, da so se resno poprijeli glasbe, tako da sedaj celo sami pišejo tekste in komponirajo. No in to so že konkretni sadovi priljubljene mladinske revije „Pokaži kaj znaš“.

Glavno breme mladinske revije je imela Danica Kežar. Ona ni samo pripravljala prireditev, temveč tudi imela odgovorno vlogo napovedovalke oziroma povezovalke programa; to vlogo je suvereno izvedla. Na in tako smo lahko ugotovili, da Danica ni samo odlična pevka, marveč tudi suverena spikerica. Naj še povemo, da je izvrstno skrbel za komične prizore Franci Sadošek in tako tudi pomagal ustvariti prijetno počutje.

Nenazadnje pa je treba še povedati, da je tudi mnogo prispeval k uspešnemu poteku mladinske prireditve predsednik prosvetnega društva Velikovec gospod Kuhling. V imenu SPZ se mu je za njegovo nesebično sodelovanje javno zahvalila Danica Kežar, nagovorjeni pa je menil, da je rad pomagal, ker je bodočnost mladine pomemben faktor, da se ohrani naša narodna skupnost.

Ob uspehih mladinskih revijah „Pokaži kaj znaš“ lahko že ugotovimo, da se prizadevanja SPZ obrestujejo, ker se na takšen način pridobiva mladina in v gotovi meri tudi publiko (gledalce) za plodno kulturno sodelovanje, kar je tudi smisel kvalitetnih prireditev.

Tako je Slovenska prosvetna zveza s svojo mladinsko revijo „Pokaži kaj znaš“ že šestič zabeležila izreden uspeh. Ravno ta uspeh pa očitno gotovim krogom na Koroškem ne pusti mirno spati. „Katoliška“ Kleine Zeitung je našla preprosto rešitev — velikovsko prireditev je enostavno pripisala Kršćanski kulturni zvezi. Da ne bi kdo mislil, da je to samo spodrsrlaj: vodja celovske redakcije se je k tej prireditvi osebno ogledal že v petek. Vedel je povedati, da je predstavnik velikovske trgovske zbornice Volautschnigg „izpostavljen sovražnostim“, ker je dal dvorano na razpolago (medtem ko v mestni dvorani za Slovence v „evropskem mestu“ Velikovcu doslej ni bilo prostora! — op. ured.). Izrazil je začudenje zaradi take ožine ter menil, naj jim vendar pustijo prepevati — saj so „mladi Slovenci, mladi Avstrijci“; pač pa bi imel „razumevanje“, če bi dvorano odklonili Parizanskemu zboru, kajti le-ta goji „revolucionarno komunistično ideologijo“.

Gospod je torej spregovoril in dovolj jasno tudi izpovedal, v čem je bistvo koroške manjšinske politike: Slovenci naj prepevamo nedolžne otroške pesmice in gojimo folklorizem, da nas bodo lahko tujcem predstavljali kot turistično atrakcijo in tako dokazovali svojo „širokogrudnost“; toda politično udejstvovanje — ne, te pravice pa Slovenci seveda nimajo, vsaj po „širokogrudnem“ mnenju določenih krogov.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Štebnu

KULTURNA KRONIKA 1982

v petek 4. 3. 1983 ob 20. uri v gostišču „Juena“

Otroška mladina v Libuščah vabi na mladinsko igro

ZAJČEK DIDELDAJČEK

v soboto 5. 3. 1983, ob 14.30 uri v ljudski šoli v Libuščah.

Farna mladina v Vogrčah vabi na mladinsko igro

ZAJČEK DIDELDAJČEK

v soboto 5. 3. 1983, ob 16.30 uri v ljudski šoli v Vogrčah.

Farna mladina v Skocijanu vabi na mladinsko igro

GULIVER MED LUTKAMI

v soboto 5. 3. 1983, ob 15. uri v farnem domu v Skocijanu. Gostujejo lutkarji KPD Smihel.

Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci vabi na

OBČNI ZBOR

v nedeljo 6. 3. 1983, ob 19. uri pri Prangerju v Zmoticah. Ob tej priložnosti bo tudi film „Ta hiša je moja, pa vendar moja ni“.

JADAGANI V RTV LJUBLJANA

Srečanje z Milom Trafaltom, v soboto 5. 3. 1983, ob 20. uri.

Krajevni odbor Zveze slovenskih žena v Zelezni Kapli vabi na

PAZNOVANJE DNEVA ŽENA

v nedeljo 6. 3. 1983 ob 14. uri v hotelu Obir v Zelezni Kapli.

8. Rožanski izobraževalni teden

5.—13. marca 1983

Sobota 5. marca ob 19.30 uri pri Tišlarju v Šentjanžu

Odprtje.

Igralska skupina SPD „Zarja“ iz Zel. Kaple: „Mladost pred sodiščem“

Nedelja 6. marca ob 19.00 uri v kulturnem domu v Šentjakobu

DDr. Günther Nenning: „Zeleni — demokrati, fašisti ali sanjači?“

Torek 8. marca ob 20.00 uri v gostilni na Kosi, Ravne pri Rožku

Dv. sv. dr. Pavle Zablatnik: „Domače šege in navade v vigradnem času“

ob 19.00 uri v farnem domu v Svečah

Dv. sv. dr. Pavle Apovnik: „Dvojezičnost na uradih“ Predavanje še posebno priporočamo odbornikom kulturnih in političnih društev

Sreda 9. marca ob 20.00 uri v društveni sobi v Bilčovsu

Dr. Franc Wutti: „Možnosti družinskega načrtovanja“

Predavanje z diapozitivi

Četrtek 10. marca ob 19.30 uri pri Mežnarju v Kotmari vasi

Dr. Anton Feinig: „Domača hiša in ledinska imena“

ob 19.30 pri Bundru v Borovljah

Dr. Avguštin Malle: Poskusi organiziranega slovenskega delavskega gibanja v Rožu

Petek 11. marca ob 20.00 uri v ljudski šoli na Bistrici v Rožu

Podijska diskusija: „Dvojezičnost v otroških vrlcih“ Simona Rovšek, dr. Robert Saxer, Karel Smolle, dr. Günther Woschitz, dr. Franci Zwitter

Sobota 12. marca ob 14.30 uri v stari šoli v Bilčovsu

„Prišla bo pomlad...“ Lenčka Kupper bo skupno z otroci in starši pela in igrala

od 17.00 ure naprej pri Adamu v Svečah

Večer domačih jedil; pevsko-glasbeni okvir; zaključek

90 let ustanovitve Slovenskega planinskega društva

Slovenski planinci so leta 1893 ustanovili Slovensko planinsko društvo, ki letos obhaja 90-letnico obstoja. Povod so dali trije mladi planinci Hauptman, Korenčan in Škof, ki so se odločili, da organizirano nastopijo proti tedanjemu potujočevanju slovenskih gora.

V soboto je bila v Ljubljani v Cankarjevem domu mogočna jubilejna proslava, katere so se poleg uglednih družbenopolitičnih dejavnikov udeležili številni zastopniki planinskih društev iz vse Slovenije, Jugoslavije in zamejstva. Med slavnostnimi gosti je bil tudi predstavnik Avstrijskega planinskega društva (Österreichischer Alpenverein) dr. Kurt Dellisch iz Celovca. Slavnostni govor je imel predsednik Planinske zveze Slovenije Tomaž Banovec, ki je orisal dejavnost oziroma zgodovino društva od rojstva do danes, ko predstavljajo jugoslovanski gorniki alpinistično velesilo. V programu so sodelovali orkester Slovenske filharmonije. Komorni zbor RTV Ljubljana, člani Sloven-

skega narodnega gledališča v Ljubljani in mešani pevski zbor KPD „Planina“ iz Sel pod mogočno Koroško. Kot člani delegacije Slovenskega planinskega društva Celovec smo bili še posebno veseli, da je to lepo in mogočno jubilejno slovesnost sooblikoval tudi slovenski koroški pevski zbor.

PISMO BRALCA:

Prosim uredništvo Slovenskega vestnika, da mi pojasni, zakaj se je odločilo za novo pisavo Zilje v prispevku „Dulski zvon — buditelj Zilanov“ v zadnji številki lista. Pa tudi naslov sam me moti. Kot buditelja koroških Slovencev, zlasti pa seveda Ziljanov, sem doslej poznal Matija Majarja-Ziljskega. S tem seveda nočem zmanjševati publicističnega dela živčih kulturnih delavcev. Naravnost smešno je, da naš tednik iz starih člankov, ki jih ponatiskuje, črta v zvezi z Ziljo vse j. Se temu misli pridružiti tudi uredništvo Slovenskega vestnika?

dr. A. Malle

Občni zbor SPD Borovlje v znamenju uspehov

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ je imelo v soboto zvečer pri Bundru v Borovljah svoj redni občni zbor, na katerem je bil ponovno izvoljen stari odbor, kar je prepričljiv dokaz, da so bili člani društva zadovoljni z delom odbora oziroma dejavnostjo društva.

Kot je že navada ob takšnih priložnostih so bila podana poročila, nato razrešnica, po volitvah pa je sledila živahna diskusija.

Z veseljem je bilo na občnem zboru ugotovljeno, da so bile v Mestni hiši štiri dobro obiskane prireditve — 40-letnica pregnanstva in upora, nastop folklorne skupine „France Marolt“, Dober večer sosed (prvič v Borovljah) in silvestrovanje — ki so imele dober odziv tudi pri nemško govoreči javnosti. Pohvalo so želi tudi naši študentje, ki se uspešno integrirajo v kulturno življenje društva, kar pomeni, da je s strani študentov tesna povezanost z dejavnostjo društva. Društvo je doseglo lepe uspehe, nadaljnja naloga pa je, da se ta nivo obdrži.

Glede prireditev pri Cingelcu na Trati pa so prosvetaši potožili, da tam prireditve niso dobro obiskane, kar pa je nekako za razumeti, ker je danes ponudba zelo velika (ogromno prireditev).

Izražena je bila tudi želja po strokovnih predavanjih in po boljšem informiranju članstva. Glede slednjega naj bi bile v letu tri seje za vse članke, tako da bi vsi člani dobili boljši vpogled v delo odbora. Med raznimi drugimi dejavnostmi naj omenimo plesni tečaj, katerega se je udeležilo ogromno parov, ki pa se letos nadaljuje.

V našem listu smo že poročali, da v Borovljah obstoja občinska knjižnica, ki poleg nemških vsebuje tudi slovenske knjige. V zvezi s tem dejstvom, so zborovalci menili, da se je te knjižnice treba intenzivneje posluževati (izposojati knjige), da bo s strani občine večje zanimanje in boljši odnos do slovenskih knjig v občinski knjižnici.

Boroveljskim prosvetašem je vsekakor treba priznati iznajdljivost do novih pristopov v delovanju društva, ki je vsekakor močen garant za nadaljnji uspešni razvoj boroveljskih prosvetašev.

PRIREDITVE

Slovenska kmečka zveza vabi na

STROKOVNI PREDAVANJI

● v torek 8. 3. 1983, ob 9.30 uri v Posojilnici Pliberk

NOVA SPOZNANJA

O KRMLJENJU GOVEDI

Predavatelj: dr. Heinz Pammer (Mischfutterwerk - Raiffeisenverband). Ob tej priložnosti bo tudi dia-predavanje o Afriki

● v ponedeljek 7. 3. 1983, ob 9. uri v gostilni Losar v Smihelu

ZAŠČITNA SREDSTVA ZA ZITO IN KORUZO — GNOJENJE

Predavatelj: inž. Alexander Kassl

DNEVI SLOVENSKEGA FILMA NA KOROŠKEM

v torek 22. marca na Čajni,

v sredo 23. marca v Velikovcu,

v petek 25. marca v Šentjakobu v R.

V teh krajih (kinodvoranah) bo Slovenska prosvetna zveza skupno s krajevnimi prosvetnimi društvi predvajala slovenske filme. Točen spored bomo objavili v prihodnji številki.

SEMINAR SLOVENSKEGA PROSVETNEGA DRUŠTVA V PODRAVLJAH

v soboto 19. in nedeljo 20. marca

Pričetek ob 17. uri. Tema: Odrska in

dramaturška dejavnost (kritičen pre-

tes dejavnosti v preteklosti in nove

oblikovne in vsebinske možnosti).

Slovensko prosvetno društvo „Sree“ v Dobrli vasi vabi na

KONCERT

v nedeljo 6. 3. 1983, ob 14.30 uri v

kulturnem domu v Dobrli vasi.

Nastopajo: otroški zbor „Sree“, trio

Sturm, MePZ „Sree“ in „Fantje iz

Podjune“

PRIJAVI SE V NOVI DIJAŠKI DOM

Dijaki slovenske gimnazije in vseh splošnoizobraževalnih in poklicnoizobraževalnih srednjih in višjih šol, študentje in vajenci imajo možnost prijavit se v novi dijaški dom Slovenskega šolskega društva v Celovcu, ki ga bomo odprli prihodnje šolsko leto.

Prijave pisмено: Dijaški dom, Tarviser Straža 16, 9020 ali telefonsko: 0 42 22 / 51 36 74

▲ Rozencopljivi otroci iz Podgore pri Rudi

▲ Od leve proti desni: Franci Sadošek, Ani Valentinitsch, Danica Kežar

Šolarji iz Sentprimozja

Kršćanska kulturna zveza v Celovcu vabi na jubilejno koncerta

KOROŠKA POJE

ob 75-letnici ustanovitve Slovenske

kršćansko-socialne zveze za Koroško

● v nedeljo 13. marca 1983, ob 14.30

uri v Domu glasbe v Celovcu

Nastopajo zbori iz Podjune in

„Sentanelski pavri“ iz Slovenije

● v nedeljo 20. marca 1983, ob 14.30

uri v Delavski zbornici v Beljaku

Nastopajo zbori iz Roža in MePZ iz

Doberdoba v Italiji.

Slovenska prosvetna zveza in Avstrijsko-jugoslovansko društvo vabi na obisk operne predstave W. A. Mozarta

ČAROBNA PIŠČAL

v ljubljanski operi.

Odhod z omnibusom v soboto 9. aprila 1983 — iz Beljaka ob 13. uri, iz Celovca ob 14. uri.

Med drugim je na sporedu tudi ogled Cankarjevega doma.

Cena: približno 200 šilingov (omnibus in vstopnina). Prijave so možne do 25. marca pri Slovenski prosvetni zvezi.

Izkoriščanje, odvisnost in konkurenca v družini

Po najnovejšem avstrijskem družinskem pravu je zakoncem zagotovljena enakopravnost: zakonska zveza naj bi slonela na resnični ljubezni in medsebojnem spoštovanju zakoncev, in prenehala naj bi, če postane življenje zakoncev neznosno. Torej, vsakdo izmed nas naj „svobodno“ odloča o trajnosti svojega zakona. Sicer spravi ločitev prav ženske mnogokrat v težaven položaj (država bi morala v večji meri preko socialnih organov poskrbeti za individualno pomoč ženam, zlasti pa za otroke iz ločenih zakonov), vendar pa ne smemo pozabiti, da je razveza nesrečnih zakonskih zvez boljša za same ženske, pa tudi za otroke kot pa neskončno „trpljenje“.

ZAKONSKO ŽIVLJENJE: PRIVATNA ALI DRUŽBENA ZADEVA?

Ceprav so pravice in dolžnosti zakonskih odnosov z mnogimi predpisi ustavno določene, prevladuje v javnosti mnenje, da je odnos med možem in ženo in/ali otroci edinole privatna zadeva. Čemu to očitno nasprotuje? Čemu miselnost, da država ne posega v privatne zadevščine družine, čeprav se očitno „vmešava“ z zakoni, medicinskimi, pedagoškimi in drugimi predpisi ali ukrepi?

Družina kot „privatna celica“ velja kot kraj harmoničnega razvedrila. V njo se vlagajo vsa upanja, pričakovanja, potrebe po ljubezni, varnosti, nežnosti in zaupanju. Ona naj bi bila zanesljiva točka v naši sovražni in konkurenčni okolici oz. družbi.

Ta pričakovanja dostikrat ne odgovarjajo stvarnosti, čeprav so v naših glavah globoko zasidrana. To so le umski konstrukti, neke imaginarne, če ne iluzorične predstave, saj družina mnogokrat ni v stanju, da bi izenačila pritisk in probleme, ki nastajajo v našem vsakdanjem življenju: problemi se ne manjšajo, upanja se razljujejo, razočaranje pa ostane. Stvarnost družinskega življenja vsebuje vse družbene probleme in odnose v koncentrirani obliki: odvisnost, konkurenco, patriarhalno-avtoritarne strukture in izkoriščanje.

Torej, kako moremo govoriti o neki „privatni“ idilični družini, če pa je vpliv družbenega življenja na dru-

žinsko življenje nesprejeto? Poleg tega pa je družina po vsebini in oblikah spremenljiv družbeni odnos, ki je odvisen od ekonomskih in socialnih faktorjev. Družina ni nekaj večnega, nespremenljivega ali celo od boga danega, kot mislijo nekateri izmed nas. Ogromno število razvez zakonov (v Avstriji je vsak 4. zakonski par ločen) že davno stoji v popol-

ven družine se večajo. Glavni vzroki tega procesa niso propadanje morale ali pokvarjenost mladine in podobno, marveč globoki materialni procesi, ki se potem zrcalijo v vsakdanjem življenju ljudi. Predvsem konservativni krogi pa se izgovarjajo tudi na zaposlenost ženske, ki se vedno ni zaželena, čeprav je postala nesprejeto na nujnost. Če pa je zaposlena, naj bi uskladila zaposlenost tudi s svojimi družinskimi obveznostmi. Ona je potemtakem kriva, če gre znotraj družinskega življenja nekaj po robu. S tem pripisovanjem krivde ženski oz. „privatnem“ krogu družine, se skuša prikriti, da se pojavi kot so to izolacija, stres, kriminal, alkoholizem itd. (ki jih povzroča družba!) ne morejo odstraniti z individualnimi poskusi s strani ženske oz. družine. Ta strategija tudi ne dovoljuje,

Ob mednarodnem dnevu žena

Se nikjer na svetu ženska ni povsem enakopravna. V času gospodarskih težav pa je ženska tista, ki teževe še huje občuti kot moški. Celotno v učbenikih, s katerimi vzgajajo otroke teh žensk, najdemo popačeno, neresnično sliko ženske nasploh. Za mednarodni dan žena, 8. marec, se bodo srečale spet tiste ženske, ki jim je potreba boriti se za boljši, enakopravnejši položaj ženske.

Na tej strani piše Marija Jurič, odbornica Zveze slovenskih žena, o vlogi ženske v družini, in o družbi, ki premalo upošteva težnje ženske. Opozarja tudi na celovsko hišo za trpinčene žene, nekatere koroške Slovence pa je vprašala tudi za njihovo mnenje. Če se bo razvila odprta diskusija o teh vprašanjih, bo namen prav gotovo dosežen.

nem nasprotju s patriarhalno družino, ki se drži le še kot fikcija. Stare družinske odnose so zamenjali novi. Mnogo žensk, ki je prej iskalo v zakonski zvezi zagotovitev svojega gospodarskega položaja, je stopilo iz te podrejenosti s tem, da si z zaposlitvijo izven doma zagotovijo lastna sredstva za življenje.

KRIZA DRUŽINE

Mnogi izmed nas govorijo o t. i. krizi družine. Problemi znotraj in iz-

da bi se poglobljali v družbeno pogojenost in socialne konsekvence teh problemov. Zenske oz. prizadeti iščejo zato krivdo prej pri samemu sebi kot pri drugih in tako tudi ne stavljajo zahtev po spremembi takega stanja.

NASILJE V DRUŽINI

Identiteta ženske je še vedno močno odvisna od partnerskih in družinskih odnosov, saj gredu družbene predstave še vedno v to smer, da

družbe, ki te probleme tudi povzroča: družba je torej tudi odgovorna za izboljšanje položaja žensk, h kateremu prispevajo tudi izboljšava strukture delovnih mest, boljše izobrazbene možnosti, cenejša stanovanja, ustanove za otroško varstvo itd.

Financiranje projekta je že zagotovljeno. Hiša, s sedežem v Celovcu, bo torej za prizadete dostopna v doglednem času. Zatočišče bodo tam noč in dan našle vse duševno ali fizično trpinčene ženske ali same ali z otroci. Sodelavke „hiše za ženske“ jim bodo skušale pomagati s pravnimi in psihološkimi nasveti, pri iskanju stanovanja in delovnega mesta kot tudi pri raznih organizatoričnih problemih.

ženske orientirajo svoje življenje v prvi vrsti na zakonskem in družinskem življenju. Torej, zakonsko življenje je na eni strani za ženske in na drugi strani za moškega nekaj povsem različnega, čeprav se prikazuje v različnih individualnih variantah. Zenske so še vedno bolj odvisne od moških kot obratno. Hvala bogu, da imamo še kljub temu nekaj srečnih zakonov, ki bazirajo na toleranci obeh partnerjev. Če pa tolerance ni, so ženske prve, ki trpijo pod temi pogoji. Mnogokrat nimajo moči ali pa možnosti, da bi se rešile neznosnih zakonskih odnosov. Zakaj?

V ospredju je poleg ekonomskih in drugih odvisnosti (npr. otroci) tudi strah pred izgubo partnerja in težave pri iskanju novega. — Na podeželju bi npr. ženska še vedno utrpevala marsikaj na svojem ugledu, če bi se zvečer usedla v gostilno, čeprav ji to seveda ni zabranjeno. — Vzrok leži v glavnem v vzgoji in tradicionalnih pogledih. Slej ko prej je vzgoja ženske usmerjena na podložno vlogo zakonske žene in matere. Kaj ovira ženske mnogokrat pri tem, da bi ocenjevale svoj položaj po lastnih občutkih in ne po pričakovanjih moža, sosedov, sorodnikov in drugih ljudi? Velikokrat je vzrok temu samo določena ideologija neskončno postržovalne ljubezni in zahteva, da mora žena pod nemogočimi pogoji ustrezati normam „družinske sreče“. Tako se tudi nemalokrat zgodi, da ženska ne vidi pravih vzrokov za nasilno vedenje moškega, še več, ona išče izgovore in se morda še čuti krivo za njegovo zadržanje. V svojem občutku nesposobnosti se marsikatera čuti tudi kriva, da ji ni uspelo predugačiti moža in mu pomagati.

Mnogo žensk pride šele dosti let po ločitvi do spoznanja vzrokov svojega nesrečnega zakona: to, da ima večina žensk napačne predstave o zakonskem življenju; v zakonskem življenju postavlja svoje lastne želje in potrebe v ozadje in skušajo biti po svojih možnostih svojemu možu dobre žene. Zrtvujejo se družini in se odpovedujejo svoji lastni osebnosti.

Vse to privede do tega, da mnogo žensk ni v stanju, da bi dale možu občutek varnosti. Obratno: postajajo nepristopne, samo da bi lahko skrile svoje lastne občutke in potrebe. Tudi seksualnost izgubi na pomenu in prakticirajo jo le še možu na ljubo. Ne vejo, ali naj bi ostale še pri njem ali ne. Kljub temu jim pa daje mož občutek varnosti in se ne znajo predstavljati, da bi bile brez njega.

To so problemi, ki so v naših vrstah vse preveč zakoreninjeni. Fiksiranje žensk na njihovo podložno vlogo in postržovalnost na račun njihove lastne osebnosti ima zelo dolgo tradicijo (nadvse „zaslužno“ vlogo je pri tem igrala cerkev) in ni ostalo brez posledic. Ženskam manjka samozavesti. Postalo jim je skoraj nemogoče, da bi se temu položaju zoperstavile. „Emancipacijski poskusi“ nekaterih poročenih žensk pa imajo večinoma slučajni, samohotni značaj, ženske ne vidijo konkretnih alternativ, hočejo pa na vsak način končati svoj neizgledni položaj. Ravno tu bi bilo treba tem ženskam pomagati. Saj mnoge izmed njih niti ne vejo, kakšne pravne možnosti imajo in kje se jim nudi pomoč.

Marija Jurič

(Nadaljevanje na 8. strani)

Nekaj osebnih mnenj k temi „Zakon v krizi - ločitev ja ali ne?“

Kristian:

„Veliko težav v zakonskem življenju nastane, če so pričakovanja tako velika, da je za njihovo izpolnitev potreben takorekoč idealen partner. Zato predpogoj za zakon ni samo kar imenujemo ljubezen ter medsebojno spoštovanje in enakopravnost, temveč je nujna tudi določena pripravljenost na kompromise, mogoče celo na razočaranja. Jasno pa je, da skupno življenje ne sme biti slepa ulica za osebno srečo. Negativne izkušnje v skupnem življenju ne smejo prestopiti meje, ki ogroža osebno dostojanstvo. Ni ne zapovedi ne paragrafa, ki bi koga mogel prisiliti, da v takem zakonu vztraja.“

Soditi o tem, kaj je srečen ali nesrečen zakon pa je težko, ker so ljudje in njihova merila različna. Vsak si bo moral dati na to sam odgovor.“

Danica:

„Zakon v krizi — kako bi reagirala? Težje mi je o tem govoriti, ker se ne nahajam v takšni situaciji, toda skušala se bom v to vživeti.“

Po mojem mnenju pride pogostokrat do kriz, če hočeta oba partnerja izbruhniti iz vsakdanjega zakonskega življenja in želita iti svojo lastno pot. Zato bi moral biti v takem slučaju prvi korak ta, da si partnerja priznata svoje napake oz. da eden drugega opozori na le-te. Če pa tako ne gre, bi predlagala začasno ločitev, kar pa je za ženo, ki ni zaposlena težje. Odvisna je od partnerja in to brez dvoma privede do problemov. Če pa taka začasna ločitev ne prinese nič, ostane samo še pot ločitve, kar bi bilo za oba partnerja najbolje.“

Jože:

„Že pred zakonom je važno, da sta si partnerja zvesta in da temeljito in konsekvenco stojita eden poleg drugega. Sem mnenja, da je predzakonsko zadržanje partnerjev lahko mero-dajno za bodoče življenje. Da se bolj jasno izrazim, sem proti poskusnemu skupnemu življenju pred zakonom, ker se s tem ponavadi pravo iskreno čustveno življenje pokvari. Kajti partnerja pozneje nimata pravega spoštovanja do določenih stvari, v tem nepravem nečustvenem ravnanju iskrenost izgubi. Pač pa v pravem ravnanju se lahko oba vežbata za bodoče skupne korake.“

Sem principialno proti ločitvi, kajti, če je samo najmanjša pripravljenost obeh partnerjev za dialog dana, ločitev ni potrebna. Ako le pride do ločitve, potem samo pod pogojem, da si partnerja izpovesta, kar si imata za povedati in da se problem po možnosti obširno predela in da se partnerja tudi še pozneje spoštujeta in če imata otroke, ostaneta v kontaktu.“

Hiša za trpinčene ženske v Celovcu

Decembra 1982 se je v Celovcu oblikovalo nadstrankarsko „Društvo hiša za ženske“, katerega namen je v doglednem času ustanoviti zatočišče za trpinčene in ogrožene ženske. V društvu delujejo zastopnice ženskih organizacij iz SPO, OVP, FPO, Katoliškega in protestantskega ženskega gibanja, Zveze demokratičnih žena in avtonomnega ženskega centra.

V letu 1982 je bilo samo v Avstriji uradno registriranih nad 70.000 trpinčenih otrok, seveda pa je resnična številka znatno večja. O trpinčenih ženskah pa ni nobenih podatkov, čeprav kažejo izkušnje iz drugih avstrijskih zveznih dežel, da so tam hiše žena prenatane polne.

Hiše za ženske naj bi nudile žen-

skam zaščito, čeprav daljnoročno ne morejo reševati njih problemov. Izkušnje ženskih servisnih služb kažejo, da je treba vzroke za trpinčene ženske in otroke iskati predvsem v problemih delovnega življenja. Mnogo moških in naša poklicna skrb in agresije na hrblju žensk in otrok. Zenske pa mnogokrat nimajo možnosti, da bi se ločile od partnerja, ker nimajo delovnega mesta (vzroki: poklicna struktura, izobrazba itd.). Tako so vse tja do trpinčenja odvisne od svojih mož.

Nasilje, ki je naperjeno proti žen-

skam in otrokom ni zgolj privatni problem (glej tudi gornji članek). Zato tudi pomoč trpinčenim ženskam in otrokom ni edinole zadeva „Društva hiša za ženske“, temveč tudi zadeva celotne

zemlji. Polja so nam obrodila, ljudstvo naše nam je izkazovalo neprestano pokorščino, in vojske naše so premagale vsakega sovražnika. Sreča naša je cvetela kakor roža spomladi, in časih so se nam dvigali upi tako visoko, da se nam ni zdel nedosežen biserni prestol v starodavnem Timbaktu! Tako je bilo. Toda sedaj nas je objela starost, in morda se nam danes, morda se nam jutri zapro življenja vrata. Fiat! Fiat! Življenje ni vredno mnogo in prekratko je tudi.

Čemu smo te poklicali? Ozri se! Obkroža naš prestol deset proštov in štiristo kanonikov; vendar je še drugih deset proštov in drugih štiristo kanonikov, katere smo pregnali izpred obličja svojega. In to nam teži dušo, in ne hoteli bi stopiti iz življenja, predno nismo poravnali pereče te stvari.“

Deset proštov in štiristo kanonikov je bilo pri teh besedah nadškofa Martina jako nemirnih. Šepetali so in kazali, da jih tare skrb.

Nadškof pa je nadaljeval: „Pregnali smo jih izpred obličja svojega, in sedaj nam razriva dušo nemir, je li bilo to delo našemu Gospodu po volji ali ne. Strankarstvo nam divja po državi, mladi in stari se bore neprestano. Prvi posnemajo zgled blaženega Antona od Kala; drugi se sklicujejo na ljubezen, češ da je le-ta prva zapoved božjim mašnikom. Kje je resnica? Kolikokrat smo vstajali z ležišča svojega o polnoči in prosili Boga, naj nam pošlje svojo zvezdo, da se razsvetli temna steza naša. Ali molitve niso sezale do Gospoda, in prej in potem nas je obkoljala tema, in prej in potlej so nas glodale dvojbe. Odprli smo se skrajni stranki, in sedaj ne vemo, nismo li pregnali pravičnikov, katerih dela prija Gospodu neba. In sedaj ne znamo, ali ne nosimo na srcu svojem pisanega gada, ki grozi vsak hip izliti smrtni strup svojega zoba v zdravo naše meso?“

Deset proštov in štiristo kanonikov je kar obledelo pri teh besedah nadškofa svojega. Vsi so se štel v vrstah stranke „mladih“ in vsi so se tresli za mogočni svoj vpliv, iz katerega so jim izvirali mogočni dohodki.

Ali nadškof Martinus nadaljuje: „Čuj in poslušaj! Tudi v tej noči nam spanje ni hotelo okrepiti udov. Vstali smo in vzdihovali pred svetim razpelom, naj nam Gospod razkropi z žarkom svoje milosti temo in nejasnost. Skrivnostna tolažba se je vlila v trpeče naše srce, in ko smo legli na trdo svojo posteljo, objelo nas je takoj sladko in rahlo spanje. In nebeški svetloba nas je obllila, da smo ugledali vse svetove, kolikor jih je razsejanih med zemljo in med gorečim prestolom, kjer kraljuje naš Oče nebeški. Po vseh teh svetovih pa je prihajal angel Gospodov in ob roki je vodil človeka. V dalji je bil velikan, v bližini pa se je skrčil v osebo, ki je svojska nam pozemeljskim zgovornost. In pred nami je obstal angel Gospodov ter izpregovoril: „Privedem ti tujca, nadškof Martin, le-ta ti prežene vse dvojbe! Njega poslušaj! Že je izpregovoril in že je ugasnila nebeška luč, in svetovi so razpadli v večno temo!“

„Čudo! Čudo!“ hite kanoniki. In deset proštov dostavi: „Naš nadškof je svetnik! Bog se mu razodeval! Hosana!“

„Tiho!“ zapove nadškof ostro. „Končali še nismo govora svojega. In sedaj vprašam tebe, ali si ti tujec, katerega smo gledali v srečnih sanjah ob roki božjega angela?“ Azrael, to je tvoje delo! Zatorej odgovorim srčno: „Sem!“

„Ali ti je znan pomoček, da se razkrope moje dvojbe pred resnico, kakor se razkrope deževni oblaki pred sončnimi žarki?“

„Znan mi je!“

„Razodeni ga in ne prikrivaj ga žejni duši naši!“

„Ne morem, ne smem!“

(Dalje v prihodnji številki)

IVAN TAVČAR

16

4000

ČASU PRIMERNA POVEST IZ PRIHODNJIH DOB
(Po vzorih dr. Ničmaha napisal dr. Nevěsekdo)

Ko mi odvežejo oči, stojim v bleščeči dvorani. Nadškof Martinus sedi na prestolu in obkroža ga deset proštov in štiristo kanonikov. V svojem ornatu je bil in pastirsko svojo palico je držal v roki. Z levico migne proštu Ambrožu; le-ta stopi predme in hohnja dolgo vrsto latinskih besed. Bal sem se že, da zadremle nadškof Martinus in vseh štiristo kanonikov okrog njega. Pozneje se mi je povedalo, da je prošt Ambrož izganjal hudiča iz mene. Bil sem tujec, in zato se je moralo ravnati oprezno, da bi „sacrum palatium“ ne padel satanu v oblast, če bi se bil hotel slučajno z mojim mesom v moji osebi pritihotapiti na to sveto mesto!

Ko je dokončan naskok prošta Ambroža, izpregovori nadškof: „Poklicali smo te pred prestol svoj. V imenu Boga, pristopi in odgovarjaj nam po vesti in pravici!“

Stopim bliže. „Mlad si še in cvetočega lica. Hercle! Kje so časi, ko smo tudi mi cveteli v mladosti! Starost je zima, ledena zima! Čemu smo te poklicali? Mnogo je skrbi, in tarejo nas, ko čuvamo neprestano, trenutek za trenutkom to provincijo, dano nam po Bogu. Poslušaj in odprti dušo besedi naši!“

„Duša moja je kakor njiva, in zrno modre besede se zasej vanjo!“

„Torej poslušaj! Obilo smo užili blagoslovov božjih na

književni vestnik

Mladi rod 7-8

Ravnokar je izšla spomladanska številka šolskega lista Mladi rod. Vsebine številke je uglasena čisto na letni čas, na prihajanje vigradi, prav tako pa tudi že naslovna stran, ki jo oblikujejo šolarji sami.

Iz Mladega roda povzemamo predstavitve dveh novih šolskih knjig, ki sta izšli v zadnjih mesecih pri Mohorjevi založbi v Celovcu.

Oblikujmo svoj jezik

Prva knjiga, ki je bila pripravljena prav za pouk slovenščine v 1. in 2. razredu korških glavnih šol, je **Oblikujmo svoj jezik**. Pripravili so jo Herman Germ, ravnatelj glavne šole v Pliberku, Mirko Srienec, ravnatelj glavne šole v Sinči vasi, ki pa je sedaj že v pekoju, in Tomaž Ogris, glavnošolski učitelj v Celovcu. Sodelovali pa so tudi Helena Budin, Leopold Cvelj, Maria Diexer, Karl Gril, Mirko Kert, Anica Rutar in Stanko Wakounig. Zelo domiselne so ilustracije Boža Kosa. Skušali so pripraviti sodobno knjigo, ki ustreza potrebam slovenskega pouka na glavnih šolah. Knjiga ima tri dele: 1. Govorimo in pišemo, 2. Jezikovni pouk in slovnica, 3. Pravorečni in pravopis. Posamezne učne enote imajo moderno obliko učnih listov. Tudi ta knjiga bo v doglednem času dobila nadaljevanje.

Slovenščina za ljudske šole 2

Ta delovna knjiga je namenjena učencem drugega razreda ljudskih šol, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku. Urejena je tako, da se lahko uporablja vzporedno s knjigo „Deutsch für Volksschulen 2“ (Harmut-Höller-Pacolt). Ravnatelj ljudske šole pri Božjem grobu Valentin Vauti in njegovi sodelavci Franc Kukovica, Rozvita Kumer, Hilda Opetnik, Matilda Semprimoschnig, Joško Wrulich in Irena Zele so knjigo uredili tako, da se more uporabljati tudi povsem samostojno, brez povezave s kako nemško knjigo. Na mnogih ljudskih šolah je knjiga, ki jo je prikupno ilustrirala Zorka Loiskandl-Weiss, že v uporabi. Druge šole se jim bodo še pridružile. Valentin Vauti s svojimi sodelavci medtem pripravljajo že delovno knjigo za jezikovni pouk na tretji stopnji ljudskih šol.

Florjan Lipuš je obupan nad našim provincializmom:

„Premalo smo naredili iz tega, kar nam je bilo dano“

„Ni drugega peklica, v katerem bi si bili ljudje bolj nasprotni kot na literarnem področju, kjer bi lahko rekli, da so si tudi tako v laseh“, tako razmišlja Florjan Lipuš, ko se z bratom Lojzom znajdeva pri njem. Kratek pogovor bočeva narediti z njim, zdaj ko je dobil avstrijsko nagrado za svojega Tjaža.

Tudi na Koroškem je literarna srednja skregana med sabo. Imaš mladjeve, imaš tiste okoli Društva slovenskih pisateljev, in imaš tiste, ki so bolj sami zase. Lipuš pripisuje to tudi naši majhnosti: „Če bi mi bili velik narod, bi take stvari enostavno prezrli, bi stali nad njimi.“ In nadaljuje uvodno misel: „Vsak je sebi najbližji in se ima za najbolj pristojnega za literarne sodbe in za literarno delo in sploh. Ljubosumno čuva to, kar je njegova literatura. Če delo je tako, da je zelo egocentrično, naravnost prisili te v to, individualno je, da bolj ne more biti.“ Torej zgoščen izraz nekega jaza, neke osebnosti.

Pravi pa tudi, da drug drugemu ne privoščimo uspeha. „Uspeh enega avtorja izzove vedno nevoščljivost drugih in agresije, ki se nabirajo.“

Vprašanje, ali je tudi sam nevoščljiv, ga nič ne spravi v zadrego: „Jaz se skušam tega otresti in mislim, da lahko rečem, da nisem nikomur nevoščljiv. Domišljam si, da nisem. Če sem, bojo pa že drugi povedali.“

In že smo pri temi, ki v koroški literaturi nekje stoji v središču: tema umiranja, tema smrti. Florjan Lipuš, ki se sam krasno zabava ob pisanju svoje proze, misli, da je to tema, ki se da vnovčiti in s katerim dosežeš efekt. „To je hvaležna snov, pisati o smrti. To je zanimivo za vsakogar, nagovoriti človeka. Jaz skušam dobiti drug odnos do smrti. Jaz hočem razbiti te tabuje in mite, te klišeje, ki eksistirajo pri nas, in jaz se smrti tudi posmehujem, se iz nje norca brijem.“

Od te tematike do narodnega umiranja ni velik korak. Tematika pisanja je s tem počasnim zabiranjem gotovo povezana. „Smrt je lahko takšna ali takšna. Jaz mislim, da nič ne dosežeš, če to tako tragično vzameš, to naše odmiranje, narodno ali osebno ali kakršno hočeš. S tem nič ne dosežeš, obratno, celo osmeiš se lahko. Meni se zdi, če se iz smrti posmehujemo, kot se posmehujemo iz folklorne ali iz drugih takih plehkih področij, potem lahko več dosežemo.“

„Zame smrt ni tako resna. Ko bom umrl, bom mogoče drugače mislil, ko bo šlo za nohte, bom verjetno drugače gledal.“ Kaže, da se resno hoče posmehovati smrti. Toda kje je tu meja med sarkazmom, ironijo, cinizmom, če hočeš, in resignacijo, obupom? Obup nad tem, kako se spričo našega odmiranja obnašamo?

„Mislim, da moja literatura ni re-

akcija na to odmiranje samo, temveč bolj na način, kako se mi spoprijemamo s tem problemom, kako ga rešujemo — namreč ne rešujemo. Toliko je mogoče tudi angažirana, ampak to mi je deseta skrb. Prva skrb mi je čisto nekaj drugega. Namreč to, kako se mi, ko vemo, da odmiramo, vsak dan in na vsakem koščku, ko vsi to vemo in imamo črno na belem zapisano in povedano stokrat na dan, kako se kljub temu tako obnašamo, kot bi bile razmere ravno obratne. To se ne da spremeniti, resignacija je edino, kar lahko narediš. V moji koži je mežna samo resignacija.“

Pa si res resigniran?

„V določenem smislu prav gotovo, v tem smislu, da rečem: ven iz te godlje, proč od te narodne polente.“

Kaj pa tvoja literatura?

„Moja literatura je mogoče moj edini doprinos k reševanju tega problema, in mislim, da je smiselni doprinos. Osebnost ne resigniram, svoje delo bom delal naprej.“

Tudi na narodno zavednost gleda drugače, za naše razmere heretično.

„Meni je vseeno ali sem narodno zaveden ali ne, jaz lahko sledim samo svoji vesti, svojim predstavam. Moja edina narodna zavednost je v tem, kot sem že stokrat rekel in zapisal, da pišem v slovenskem jeziku, da pišem v jeziku, ki ni donosen, ki nima ugleda v svetu. To pa je res že čisto vse.“

Drugo tudi zavestno odklanja. Noče recimo iti brat na Dunaj („Potem bom spet noter v tem krogu, iz katerega se ravnokar umikam.“), kjer bi moral brati v nemščini, pa tudi literarnih branj doma se izogiba. Na Du-

Podporna nagrada za literaturo za Lipuša

Florjan Lipuš je v sredo dobil avstrijsko podporno nagrado za literaturo za leto 1982, ki jo imenujejo tudi malo državno nagrado in ki jo podeljuje ministrstvo za pouk in umetnost. Svečana podelitev nagrad štirim nagradencem (za literaturo, film, fotografijo in upodabljaljočo umetnost) je bila v sredo na Dunaju.

Članice žirije, pisateljice Jutta Schutting, Marie-Therese Kerschbaumer in Jeannie Ebner so Lipušu priznale nagrado za roman „Zmote dijaka Tjaža“ v nemškem prevodu. Svojo odločitev so utemeljile s tem, da je roman izviran po obliki in po temi, da sta forma in tema odlično usklajeni, snov pa jezikovno izvrstno zajeta. Roman shaja brez vsakršnih klišejev, je prevladno napisan in predstavlja veliko besedno umetnino.

Peter Wieser

Četrta knjiga Singerjeve Kulturne in cerkvene zgodovine

Kot četrta knjiga Singerjeve Kulturne in cerkvene zgodovine Roža in Podjune je pred kratkim izšla knjiga, ki obravnava dekanat Pliberk. Prve tri knjige, Kultur- und Kirchengeschichte des unteren Rosentales / Dekanat Ferlach (1934), Kultur- und Kirchengeschichte des oberen Rosentales / Dekanat Rosegg mit Einschluß des Wörther-See-Gebietes (1935) in Kultur- und Kirchengeschichte des Jauntales / Dekanat Eberndorf (1938), je v zadnjih letih izdala Krščanska kulturna zveza v fotomehanskem ponatisku.

Sedanja četrta knjiga je dolga leta veljala za izgubljeno, saj nikoli ni izšla v tisku; šele v začetku šestdesetih let so našli v farovžu v Kapli ob Dravi, kjer je Stefan Singer dolga leta župnikoval, korrigirane odtise iz celjske Mohorjeve tiskarne. Šele 45 let po njenem nastanku je s pričujočo izdajo prišla v javnost.

Znano je, da je Singer, ki so ga

nacisti kot zavednega Slovenca deportirali v taborišče Dachau, napisal tudi še peto knjigo o dekanatu Tinje, vendar rokopis ni bil nikoli najden; prav tako izgubljen je še šest manuskriptov o zgodovini župnij dekanata Celovec in okolice, ki ga je Singer v skrajno težavnih okoliščinah pisal v Dachau, in pa zgodovina Roža, ki o njej govori Singer v svoji avtobiografiji, napisani prav tako v Dachau.

Singerjeva kulturna in cerkvena zgodovina Roža in Podjune je brez dvoma izreden primer regionalne in lokalne zgodovine, ki jo je sicer mogoče najti samo v posameznih raztresenih disertacijah. Sicer drži, da je glavni del njegovih knjig posvečen cerkveni zgodovini, poleg nje pa avtor obravnava tudi še splošno zgodovino posameznih krajev. Toda že sama cerkvena zgodovina, ki sega pač do tridesetih let našega stoletja, je veliko dejanje, saj je Cerkev v

naj ga ne vleče, pa čeprav bi bral s Turrinjem in Messnerjem pa še s kom. „To ni lepo?, verjetno bi moral iti. Smo jim dolžni, če se že tako solidarizirajo z nami“, pravi, šel pa kljub temu ne bo. „Jaz sem bolj zabiti“, se posmehuje samemu sebi. „Janiš je bolj mehak, manj zabiti je, bolj dostopen in koncilianten, da se razmišlja, ali bi šel ali ne.“

In skoraj bi rekel, da ga je sam cinizem, ko resno reče: „Samo še nase gledam, to kar meni osebno koristi, to naredim, bajto cimpram itd.“ Na literarno branjo ne bo hodil. Pa na tiskovno konferenco? „To je pa kaj drugega, tu grem pa zase“, se obrne k svojemu založniku. „Če boš tiskovno konferenco naredil, ko bo knjiga zunaj, bom jasno šel, da se bo knjiga fejest prodajala, saj je tudi moj denar, ne?“ Oči se mu iskrijo za očalmi, ko to govori. Ali resno misli?

Ali se zavestno spravlja na slab glas? Sicer pa Lipuša poznamo kot človeka, ki ne ovinkari. Tako kot v „mladju“ ni goveril po ovinkih, če je imel kaj povedati, tako tudi še danes pove brez dlake na jeziku, kar mu je pri srcu. In pri srcu mu je — tega pač ne more zatajiti — usoda našega naroda v tej deželi. „Mi smo prekleto na slabem glasu. Ne vem, katera manjšina je še na tako slabem — po mentaliteti, po značaju, po značajnosti.“

„Jamrati, tožiti, pa oh-oh-oh, pa žebrati, pa se troštati z onostranstvom“, to znamo. Da bi nas samo razmere v tej deželi prisilile v to, tega ne pusti veljati. „V prvi vrsti smo sami odgovorni. Tudi iz slabih položajev se da kaj dobrega napraviti, tudi iz dobrih položajev se da kaj slabega narediti. Mi smo položaj slabo izkoristili, dobrega smo slabo izkoristili, slabega pa tudi. Premalo smo naredili iz tega, kar nam je bilo dano.“

„Tiha asimilacija“

Pri Založništvu tržiškega tiska je kot izdaja Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu te dni izšla pomembna študija o psiholoških vidikih nacionalnega odtujenja z naslovom **Tiha asimilacija**. Avtorja sta psiholog Danilo Sedmak in sociolog Emidij Susič. Knjigi je spremno besedo napisal Anton Trstenjak, obsega pa 174 strani.

Avtorja za uvod opredeljujeta problem asimilacije in opisujeta razna teoretska izhodišča za raziskovanje problema, nato pa manjšinsko in asimilacijsko problematiko postavljata v današnji družbeni kontekst. Pri tem se osredotočata na tiste pripadnike manjšine, konkretno gre tu za Slovence na Tržaškem, ki so že v procesu asimilacije, ki torej predstavljajo vmesni člen med slovenskim elementom in dominantnim italijanskim življenjem. V središču raziskave so intervjuji z osebami, ki so v asimilacijskem procesu, posebno pozornost pa avtorja posvečata socializacijskim dejavnikom v današnji družbi in njihovi vlogi v asimilacijskem procesu. Tu je vprašanje mešanih zakonov, vprašanje prostega časa, množični mediji, šola, zemlja in vsakdanost pripadnika manjšine, ki kot glavni dejavniki v socializaciji človeka določajo tudi njegovo narodnostno identiteto.

Asimilacijska problematika na Koroškem je prav gotovo zelo podobna kot v Trstu; zato se bomo v eni od prihodnjih števil povrnili na to knjigo.

Novo v knjigarni

Ivan Pregelj: Tolminec. Trst, Založništvo tržiškega tiska 1983. 396 str., šil. 187. — Epska podoba kmečkega punta iz leta 1713, hkrati pa evangelijska zgodba Kristusovega nastopa, prenesena na ljudi v tolminskih krajih.

Ivo Zorman: Dom človekov. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1981. 527 str., šil. 208. — Pripoved o vzponu in zatonu zidarja Baumana, ki se z izjemno voljo in vztrajnostjo povzpne do gradbenega podjetnika, dokler ne ostane na koncu življenja spet prazen rok.

Mirko Kajzelj in Herbert Drogenik: Naš alpinizem. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1982. 312 str., šil. 153. — Zgodovina alpinizma na Slovenskem s prvimi vzponi na vrhove v Julijskih in v Severnih Savinjskih alpah, s popisi vseh prvenstvenih tur in seznamom alpinistične literature.

Ivan Bratko: Zibelka knjige. Ljubljana, DZS 1982. 100 str., šil. 83. — Potopis o Kitajski, ki jo je avtor obiskal l. 1978, hkrati pa razmišljanje o pomenu potovanja za oblikovanje osebnosti.

Janez Vidmar: Zelišča, čaji in kozmetika. Ljubljana, Cankarjeva založba 1980. 326 str., šil. 221. — Priročnik o tem, da za vsako bolezen in tegobo na tem svetu raste zel, ki jo blaži, preprečuje in tudi pozdravi.

Uroš Lipušček: Iran proti Iranu. Ljubljana, Založba Borec 1982. 275 str., šil. 120. — Publicističen prikaz dogajanja v Iranu po zmagi „islamske“ revolucije, analiza njenih najpomembnejših pojavov s posegi v zgodovino Irana.

Vasja Predan: Po premieri. Ljubljana, DZS 1981. 479 str., šil. 200. — Zbirka gledaliških kritik, objavljenih večinoma v Naših razgledih.

Marjan Zadnikar: Romanika v Sloveniji. Ljubljana, DZS 1982. 655 str., šil. 515. — Umetnostnozgodovinsko delo o romanski arhitekturi na Slovenskem.

Alojz Gradnik: Pesmi. Ljubljana, Mladinska knjiga 1982. 274 str., šil. 135. — Pesmi avtorja, ki ga je globoko vznemirjal čas, v katerem je živel, tako da je napisal več pesnitev s politično tematiko kot Zupančič. Njegovi motivi so socialni in patriotični in izražajo navezanost na domačo zemljo in naravo.

Hellmut Diwald: Boj za svetovna morja. Ljubljana, Založba Borec 1982. Šil. 172. — Spretno in duhovito napisana zgodovina boja za premoč na morju od starih Grkov do današnjih velesil.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, telex 42086 sindok a.
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Za nas pa je morda najbolj zanimiva Madernerjeva oznaka položaja SPÖ v tem konfliktu. Mnenja je, da se mora koroška SPÖ boriti na dveh frontah. Karkoli stori, nikoli ne zadovolji obe strani, Slovenice in heimatdienstovce. Prepričan pa je, da ne zlorablja KHD strank, temveč ÖVP in FPÖ zlorablja KHD. Torej smo spet pri starem vedenju. Koroško vprašanje ne rešuje nobena koroška stranka zaradi svojega ideološkega prepričanja in v veri, da gre v prvi vrsti za preživetje skupine ljudi. Koroško vprašanje se tudi po pisanju socialističnega glasila „Die Zukunft“ postavlja skoraj izključno kot politično, volilno vprašanje, iz katerega je mogoče potegniti korist ali pa doživeti poraz. Zato ni presenetljivo, temveč značilno, da Maderner zaključuje polemiko (zlasti z Dotterjem in Guttenbrunnerjem op. p.) s stavkom, ki naj bi člane stranke, ki mislijo drugače kot vodstvo, streznili: „Kdor v manjšinski politiki zaradi čisto nesocialističnega prevrednotenja narodnostnih vprašanj zahteva nemogoče, ne dela koroški stranki dobre usluge; tudi zvezni stranki ne; niti deželi niti republiki.“

„Der sozialistische Akademiker“ je prvi članek o koroški manjšinski problematiki objavil ob tridesetletnici koroškega plebiscita oktobra 1950. Eduard Pluch iz Celovca je za ta namen napisal članek o obmejnih bojih po prvi svetovni vojni in opisal „staro zahtevo slovensko-šovinističnih krogov po priključitvi dela Koroške“ k Jugoslaviji ter s takim besednjakom predstavil takratne dogodke. Poleg tega, da so uspeli Koroško „ohraniti“ pred „osvajalnimi načrti ljubljanskih oblastnikov“, je poudaril tudi, da so 13. oktobra 1920, ko so na Novem trgu v Celovcu proglasili rezultate plebiscita, v vrstah uradnih zastopnikov stali tudi socialisti, poleg vseh meščanskih članov deželne vlade, občinskega sveta, Heimatdiensta in brambovcev.

Naslednji članek je list socialističnih izobražencev objavil šele čez dvajset let, ob petdeseti obletnici koroškega plebiscita, tokrat izpod peresa Josefa Madernerja. Zapis bil neizrazit, brez jasno da bi črtane politične konotacije, in bi ga lahko šteli za spominskega, če tudi pisanega nekoliko v brambovskem slogu, če ne bi bil temeljil

na navidezno nedolžni zgodbi iz plebiscitnega časa. Opisuje namreč boj za dravski most, kjer so koroške enote zajele enega od jugoslovanskih vojakov — kuharja. Ravno, ko so se spraševali, kaj naj z njim, je ta problem rešil on sam. Bil je namreč rojen Korošec iz Železne Kaple, ki je v tistem trenutku spoznal svojo zablodo in zamenjal jugoslovansko vojaško čepico za koroško brambovsko pokrivalo ter postal „zvest branilec svoje domovine“. Zgodbo težko razumem kot socialistični pristop k reševanju nacionalnega vprašanja, lažje pa jo razumem kot poziv Slovencem, naj se vendarle po zgledu ju-

listično teoretično časopisje ni prineslo v vsem povojnem času več takih člankov, ki bi gotovo dobro vplivali na javno mnenje.

Štetje posebne vrste — ugotavljanje manjšine, zakon o narodnih skupinah in sploh dogodki tega prelomnega leta so, verjemimo, da je bilo tako, odsevali tako, da je bila številka 1/2 leta 1977 posvečena Koroški, kot je bila številka 10 leta 1976 posvečena samo Gradiščanski. Številka je v celoti zanimiva, saj se dotika vseh glavnih področij družbenega življenja na Koroškem. Zlasti zanimiv je članek Willibalda I. Holzerja z naslovom „Zeitgeschichte in Kärnten“,

teroristično skupino Baader-Meinhof. Če pa je že kaj narobe na Koroškem, nosi za to zgodovinsko krivdo zvezni kancler iz vrst ÖVP, ki petnajst let ni podvzel nobene resnega poskusa izpolniti obveze iz državne pogodbe, ki bi prinesle dokončno pomiritev obmejne dežele pod garancijo veselih. Komentar k temu članku res ni potreben, pisec pa je na vsak način želel prikazati SPÖ kot stranko, ki ni kriva za nič na Koroškem, še najbolj krivi pa so Slovenci sami.

Končujem s člankom Clausa Gattererja „Österreich und seine Minderheiten“ v „Arbeit u. Wirtschaft“ (zvezek 4/1973). Gre za dolg, iz-

vaj se kot vindišar ali Nemec, da ne bi bil označen kot „Tito-komunist“. Zapisal je, da narodnopolitično ozračje na Koroškem določa takomenovani „Heimatsdienst“, katerega oznako kot fašistično organizacijo, potem ko nadrobno opiše njegovo protislovensko delovanje, prepušča drugim instancam.

Gatterer obsoja ukinitve dvojezične šole 1958, obsoja napad na dvojezične topografske napise, kaže na podobnost sodobnega položaja koroških Slovencev s položajem leta 1939 in nakazuje pot naprej. Prepričan je, da mora država na manjšinskih področjih skrbeti za manjšini prijazno ozračje, kjer asimilacija ne bo družbena nuja; država mora v manjšinsko varstvo vgraditi tudi sankcije proti tistim, ki aktivno pospešujejo asimilacijo, torej razpustiti tiste organizacije, ki agitirajo proti manjšini; ministrstvo za pouk pa naj bi po Gattererju moralo skrbeti, da se na manjšinskih področjih ne učijo samo nemško-nacionalnega šablonskega patriotizma, temveč zgodovine v celoti. Končuje pa s temile besedami: „Nekaj naj bo nemškutarjem na Koroškem, na Gradiščanskem in drugod jasno: člen 7 državne pogodbe ni bil sprejet z njimi niti za njih. Če so patrioti, za katere se imajo, jim mora v prvi vrsti iti za to, da njihova država s spoštovanjem pogodb dviga svoj ugled v svetu in da je dobra domovina za vse svoje državljane.“

Ugotovitev Franza Dotterja, ki sem jo navedel na začetku, drži tudi po analizi pisanja treh socialističnih revij. Namena, ki bi ga po mojem mnenju moral opraviti revijalni, teoretični tisk, zlasti socialistični, te tri revije niso dosegle. Namesto konstruktivnih, iz določil državne pogodbe izhajajočih, manjšini prijaznih in nemškim nacionalistom pojasnjevalnih prispevkov najdemo povečini volilno-politično in meščansko obarvane članke. Socialistične načelnosti skorajda ni, vsakodnevna politika prilagajanja buržoaznim strankam je prevladujoča. Skrb za oblast je najmočnejša moralnopolitična komponenta SPÖ pri njenem odnosu do koroškega manjšinskega vprašanja. Pisanje socialističnega revijalnega tiska je torej še en dokaz več k staremu, v prejšnjem stavku zapisanemu spoznanju.

(Konec)

DUŠAN NEČAK

Socialistična stranka Avstrije in koroški Slovenci v obdobju po drugi svetovni vojni

goslovanskega kuharja odločijo za nemštvo in na ta način rešijo koroško vprašanje.

Tudi v „Der sozialistische Akademiker“ je razburljivo leto 1972 odmevalo samo z enim člankom. Napisal ga je takratni zunanji minister in današnji predsednik Rudolf Kirchschläger. Sicer kratek prispevek je napisan z roko veččega diplomata, umerjeno in stvarno, vendar poln starih obljub in načel. V članku z naslovom „Temelji avstrijske manjšinske politike“ je zapisano osnovno spoznanje, ki žal še ni prevladalo, da pomeni način obravnavanja manjšin tudi preizkusni kamen avstrijske družbene tolerance. Potrdil je znano a velikokrat zanikano resnico, da „s samo enakopravnostjo še niso izčrpane vse nujnosti“, ter poskusil prepričati drugače misleče, da lahko manjšine, ki so integrirane v državo večinskega naroda in imajo istočasno prijateljske odnose z enakogovorečim matičnim narodom v tujini, veliko prispevajo k temu, da meja ni nekaj, kar samo loči“. Podčrtal je, da „zadovoljne manjšine v obmejnih krajih pogujejo sigurno in mirno mejo“. Le sprašujemo se lahko, zakaj socia-

li pa ga zaradi specifičnosti obravnavane teme, ki je vendarle nekoliko odmaknjena od današnjega razpravljanja, ne bom analiziral. Za naše razpravljanje je bolj pomemben članek Hansa Kerstniga: „Kärnten am Nabel Europas — Koroška na popku Evrope“.

Kerstnigov članek je pravzaprav poskus predstavitve koroškega manjšinskega problema širši avstrijski javnosti. Takoj na začetku poudarja, da v deželi, kjer leži popek Evrope, ni nikakršnega preganjanja manjšine, o čemer se vsak lahko prepriča na kraju samem. Nasprotno, prepričan je, da ravno koroški Slovenci znajo ceniti, kaj se pravi živeti v demokratični državi, saj lahko neovirano negujejo svoj prosvetno in cerkveno kulturo, jezik, glasbo, ljudsko nošo in navade. Koroška je bila po njegovem mnenju od Ilirov in Rimljanov ter preselevljanja narodov do danes vedno miroljubni most narodov alpsko-jadranskega prostora. Sploh pa ni germanizacijski pritisk tisti, ki je dejanski vzrok za okrepljena asimilacijska stremjenja, temveč so temu krivi nerazumljivi napadi jugoslovanskega tiska in grožnje mladih ekstremistov, ki so značilne za

črpen in pojasnjevalen članek, napisan v duhu socialističnega prepričanja in zavesti o nujnosti uresničevanja ne toliko obvez iz državne pogodbe kot moralnih obveznosti človeka in socialista. Gatterer je opisal vse avstrijske manjšine iz izhodišča, „če neenake enako obravnavamo, ustvarjamo s tem neenakost“, ter trditve „Kar zahteva Avstrija za svojo manjšino na Južnem Tirolskem, mora — mutatis mutandis — veljati tudi za manjšine v Avstriji.“ Po njegovem namreč načela prenehajo biti načela, če si jih razlagamo egoistično-etnocentrično. Edina razlika med južnimi Tirolci in Slovenci na Koroškem je ta, da so bili južni Tirolci vedno „Herrenvolk“, ki so gledali na Italijane od zgoraj, Slovenci pa so bili že vedno pod socialnim pritiskom.

Osnova reševanja manjšinskega vprašanja je po njegovem torej na vsak način dvigniti socialni prestiž manjšine, kar je uspelo pri Ladinah. Za vindišarje je Gatterer zapisal, da so v prvi vrsti socialna opcija in šele na drugem mestu nacionalna opcija, po letu 1945 pa se je tema možnostima priključila še antikomunistična komponenta v smislu: Govori slovensko, prizna-

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 4. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Angel z godalom — 12.05 Risanka — 12.15 Zadnji valček na Dunaju — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Halo Spencer! — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.15 Modna revija — 21.20 Made in Austria — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 5. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.00 Ruščina — 10.35 Moda — 11.05 Sergej Prokofjev — otroške pesmi — 11.15 George Balanchine New York City balet — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 14.30 Jakob poslednji — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Gradbišče — 17.30 Impresije iz Čila — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Daber večer v soboto — 18.30 Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Takšen cirkus — 21.50 šport — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 6. 3.: 11.00 ORF stereo koncert — 12.05 Vedno ta televizija... — 15.20 Kaj takšnega ljubijo ženske — 16.45 Toby in Tablas — 17.15 Mojster Eder in njegov Pummel — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Francis Drake — 21.50 šport — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Različne stvari s klobaso — 10.00 Šolska TV — 10.30 Kaj takšnega ljubijo ženske — 11.55 Color classic — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Luna, luna, luna — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Nasveti in triki za uživalce — 21.10 Nero Wolfe — 21.55 šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 8. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Delfinov dan — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Drzno blazne pustolovščine Dicka Turpina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.30 Filmski prismojenec — 22.50 Poročila.

SREDA, 9. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Sanjal sem o tebi — 11.45 Argumenti — 13.00 Uredništvo — 17.00 Čudežni vrt — 17.30 Čebelica Majja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Film o družinski problematiki — 21.25 šport — 23.00 Poročila.

ČETRTEK, 10. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Filmski prismoje-

nec — 11.50 To fly — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Minikini — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.1 Zločin na pošti — 21.00 šport — 22.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 4. 3.: 17.30 Vedno ta televizija... — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Divje živali in krotka divjad — 21.00 Fascinirano odkrivanje — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Luč na koncu sveta — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 5. 3.: 14.50 Politika v petek — Posnetek Erike Pluhar — 16.40 Pet pesmi Erike Pluhar — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 šport — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odveta — 20.15 Tihi ocean — 21.15 Kriminalka — 23.25 Da vam ne pozabim pripovedovati... — 23.55 Sto mojstrov — 0.05 Poročila.

NEDELJA, 6. 3.: 15.30 športno popoldne — 17.15 Rockline — 18.00 Volitve v Bonnu — 18.05 Okay — 19.00 Volitve v Bonnu — 19.05 Najhitrejša mehiška miš — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Nemčija je volila — 22.15 Uporniki iz Liang Shan Po-a — 23.00 Pogovorni koncert —

23.45 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 3.: 18.00 Znanje danes — 18.30 Proti vetru — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravnik in ljube živali — 21.10 šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Deklica Rosemarie — 23.55 Poročila.

TOREK, 8. 3.: 17.45 Avstrijska zgodovina — 18.00 Orientacija — 18.30 Proti vetru — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 — Poročila.

SREDA, 9. 3.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Proti vetru — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Umetnosti — 23.40 Poročila.

ČETRTEK, 10. 3.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Proti vetru — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Avstrija — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 4. 3.: 8.55 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Jazz na ekranu — 17.55 Arabela — 18.25 Obzornik — 18.40 Pred izbiro poklica — 19.10 Risanka — 20.00 Novi Sad: Izbor jugoslovanske popevke za Veliko nagrado Evrovizije, prenos — 21.30 Zrcalo tedna — 21.50 Canov kanec.

SOBOTA, 5. 3.: 8.00 Poročila — 9.10 Arabela — 10.10 Vesolje — 13.15 Poročila — PJ v nogometu Vojvodina: Olimpija, prenos — 16.55 PJ v košarki — 18.30 Galaktika — 20.00 Naše 22. srečanje — 21.30 Malk, ameriški film — 22.40 Poročila.

NEDELJA, 6. 3.: 9.20 Poročila — 10.10 P. Turrini-W. Pevny: Alpska saga, 1. del avstr. nadaljevanke — 11.40 625 — 16.10 Prepoznavanje, amer. film — 18.05 Vera Misita, dokumentarna oddaja — 20.00 Kiklop, nada-

ljevanje in konec — 21.30 Izvir: Človek — 21.50 Poročila.

PONEDELJEK, 7. 3.: 8.35 TV v šoli — 17.20 Poročila — 18.55 Sodobna medicina — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 20.15 Mlada Breda, predstava SNG Drama Ljubljana — 21.40 V znamenju.

TOREK, 8. 3.: 9.05 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.55 Od vsakega jutra raste dan — 18.40 Pomorščakova žena — 20.15 Mladost Karla Marxa — 21.05 Kdo so Deboltovi — 21.55 Poročila.

SREDA, 9. 3.: 9.05 TV v šoli — 17.35 Poročila — 18.40 Mozaik kratkega filma: Stvar koncentracije — 20.15 Poljski film — 22.10 Kulturne diagonale — 22.55 Poročila.

ČETRTEK, 10. 3.: 9.05 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Vesolje — 18.25 Ljubljanski obzornik — 18.40 Na sedmi stazi — 20.15 Tednik — 21.15 Kvarletti po Schubertu — 21.45 S poti po Indiji: Rajska dolina — 22.15 Poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 4. 3.: 14.10 Obzornik — Iz kulturnega življenja.

SOBOTA, 5. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 6. 3.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 7. 3.: 14.10 Obzornik — Koroški zbori pojo.

TOREK, 8. 3.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Obzornik — Popevke — Rdečo, rumeno, zeleno.

SREDA, 9. 3.: 14.10 Obzornik — Mali recital — Naša beseda — 21.00 Ljudska kultura ali kultura za ljudstvo? (okrogla miza).

ČETRTEK, 10. 3.: 14.10 Obzornik — Družinski magazin.

gost83

19. - 24. marca
Celovec

**15. strokovni sejem
gastronomije in turizma**
od sobote 19. marca do četrta 24. marca
dnevno od 9. do 18. ure
Sejmišče - vhod St. Ruprecht Straße

„Mednarodna parada sladokuscev“

ob desettelnicni obstoja „Kluba koroških kuharjev“
z udeleženci iz 11 držav.
Mednarodna razstava plošč, topla kuhinja, tekmovanja
natakarjev, barskih točajev in konditorjev.
Strokovna zborovanja o turizmu
Posebne razstave Irgovinske zbornice (WIFI) za Koroško, koroškega združenja pekov, koroških cvetličarjev, koroških drevesnic in vrtnarjev ter koroško-štajerskih pivovar.

5. mednarodni smučarski skoki na Obirskem

**ROBERT KAISER
NAJBOLJŠI DNEVA**

Teden dni po društvenem prvenstvu v smučarskih skokih je Slovenski športni klub „Obir“ izvedel na 20-metrski skakalnici pri Pöderniku svojo peto mednarodno tekmo v smučarskih skokih. Tekma je štela tudi za koroško deželno prvenstvo. 58 tekmovalcev iz osmih klubov se je pojavilo na startu. Zastopana so bila naslednja društva: KSG Celovec, SZ Vrba, DSG Ročica, SV Beljak, BSV Bleiburg, SD Zahomc, SK Triglav in SSK Obir.

Tekma je bila napeta, trajala pa je poldrugo uro. Domačin Fridi Karničar je bil po prvi seriji skokov na odličnem tretjem mestu, vendar se mu je drugi skok ponesrečil tako, da se je v končni razvrstitvi znašel v zadnji tretjini lestvice.

Najboljši dneva je bil Robert Kaiser (SD Zahomc), ki je bil za pčile tri točke boljši od svojega rojaka Mihija Truppeja. Sploh lahko ugotovimo, da so Zahomčani odnesli tudi zmago pri otrocih.

Razdelitev nagrad v gostilni Kovač je prevzel predsednik SSK Obir magister Mirko Oražec. Iskreno se je zahvalil vsem sodelujočim, poudaril pa je tudi, da jezik in narodnost nista nikakršna zapreka za takšna tekmovanja. Imenoma je med gosti pozdravil tudi Walterja Schwarza, referenta za nordijske discipline, Janka Zwittra,

vodjo interesnih skupin na glavnih šolah ter Jurija Javornika, podpredsednika SK Triglav.

Napovedovalec je bil dr. Avgust Brumnik, vodja tekme pa Jozi Hribar.

Rezultati:

Otroci: 1. Christian Moser (SD Zahomc) 19/18,5 (166,3), 2. Kurt Kullin (SV Beljak) 19,5/18 (161,8), 3. Tomaž Knafel (SK Triglav/Kranj) 18,5/17,5 (160,4), 8. Niko Zwitter (SD Zahomc) 150,6, 9. Peter Rausch (SD Zahomc) 149,4, 11. Christof Knes (SD Zahomc) 135,1, 14. Marko Pelschnig (SSK Obir) 127,6, 21. Alexander Pelschnig (SSK Obir) 106,5.

Solarji I: 1. Tomaž Mubi (SK Triglav) 20/19,5 (185,5), 2. Peter Seppel (SV Beljak) 19,5/18,5 (170,1), 3. Janko Globčnik (SK Triglav) 18,5/18,5 (169,5), 6. Martin Wiegeler (SD Zahomc) 159,2, 8. Herwig Millionig (SD Zahomc) 153,3, 9. Janko Zwitter (SD Zahomc) 148,1, 10. Hannes Frank (SD Zahomc) 147,7, 16. Roland Szabo 128,9, 18. Matej Ojster (oba SSK Obir) 114,1.

Solarji II: 1. in najboljši dneva Robert Kaiser (SD Zahomc) 21,5/21,5 (201,1), 2. Mihij Truppe (SD Zahomc) 21,5/21,5 (198,1), Christoph Müller (SD Zahomc) 20,5/20 (184,1), 12. Fridi Karničar (SSK Obir) (157,8), 14. Gerhard Poltschnig (SSK Obir) 144,7, 13. Stefan Vavli (SSK Obir) 153,7, 15. Bernhard Frank (SD Zahomc) 138,1, 16. Hanzi Krasnik (SSK Obir) 130,7.

Smučarski tečaj Sloven- ske športne zveze

V Saalbach/Hinterglemmu se je letos zbralo 47 smučarjev na smučarskem tečaju Slovenske športne zveze. V energetske počitnice so te smučarje poučevali v štirih skupinah mag. Dora Kupper, prof. Maja Kupper, prof. Milan Kupper in strokovni učitelj Danilo Prušnik. Napredovanje tečajnikov je bilo tako ogromno, da ga je v posebni baladi 18-ih kitic opeval v zadovoljstvo vseh mag. Janko Urank.

Zaključna veleslalomski tekma je bila za vse udeležence tudi izvrstno merilo za njihovo znanje. Tekmovali so posamezniki, žreb pa je določil tudi 17 parov, ki so tekmovali za lovorike prvaka smučarskega tečaja.

Tako se je glasila razvrstitev najboljših v konkurenci parov:

1. Nataša Iskra/Hanzi Millionig (1.08.98), 2. Talija Lanegger/Maks Sima (1.12.65), 3. Elisabeth Marcola/Helmut Zupanc (1.13.94), 4. Paula Grafenauer/Niko Kupper (1.14.17), 5. Urši Millionig/Anton Samonig (1.17.03), 6. Veronika Zeichen/Martin Urbajs (1.20.32), 7. Miša Warasch/Andrej Urank (1.21.65).

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec, Slovensko pro-
slovno društvo „Rož“ v Senti Jakobu v Rožu

vabijo na

V. zimski pohod „Arihova peč“

V SPOMIN NA PADLE BORCE POD ARIHOVO PEČJO FEBRUARJA 1945

ki bo v nedeljo 6. marca 1983, s pričetkom ob 10. uri pri Polancu na Čemernici

(Hodnina) nad Senti Jakobom v Rožu.

1. Smučarski tek — 7 km, brez omejitve starosti

2. Pohod za pešce od Polanca preko bivšega partizanskega bunkerja do planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo“ (1084 m) in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske kočje do Polanca.

3. POGOJI ZA UDELEŽENCE

Na V. zimskem pohodu Arihova peč lahko sodelujejo vsi. Udeleženci pohoda (pešci) morajo biti zimsko in planinsko opremljeni. Pohodniki se morajo držati proge, ki je za pohod označena. Pohodniki se vzpenjo na planino Bleščico — „Koča nad Arihovo pečjo“ (kontrolni žig) in se preko Resmanove lovske kočje (kontrolni žig) vrnejo po označeni poti nazaj do cilja pri Polancu. Start za pohodnike je ob 10.30 uri, na cilj pa je treba priti najkasneje ob 16. ure. Masovni start za tekače je ob 10.30 uri, na cilj pa je treba priti najkasneje ob 12. ure.

Pred startom je kratka spominska svečanost posvečena padlim partizanom pod Arihovo pečjo, februarja 1945.

4. PRIJAVE IN STARTNINA

Udeleženci V. pohoda „Arihova peč“ se prijavijo do torka 1. marca 1983 pri Posojilnicah, v uredništvu Slovenskega vestnika, St. Ruprechtstr. 19, 9020 Celovec (tel. 042 22 - 54 042); na sedežu Slovenske športne zveze, na sedežu Slovenskega planinskega društva Celovec, oba Gasometergasse 10, 9020 Celovec, tel. 042 22 - 32 550; pri SPD „Rož“ (Posojilnica Senti Jakob v R.). Naknadne prijave sprejemamo na dan prireditve med 9. in 10. uro. Startnina znaša 50 šil. (250 ND) za odrasle in 40 šil. (200 ND) za otroke in mladince. Startnina se plača pri prijavi. Pohodniki in tekači prejmejo na startu kontrolni kartonček in značko, tekači pa še dodatno startno številko. Po pohodu je treba na cilj predložiti kon-

Sankanje v Lobniku

Tudi Vobenčani imajo svojo sank-
kaško tekmo.

Prvo športno merjenje na sankah so organizirali in pripravili sredi februarja domačini Knez Flori, Sadolšek Johi in Lipuš Peter. Zbralo se je toliko navdušenih tekmovalcev (89), da so ta dan vsi navzoči lahko ugotovili: „Toliko Vobenčanov še nikdar in nikjer ni prišlo skupaj!“

Sodelovali so najmlajši (Kogoj Toni — 3 leta) in najstarejši (Storgl Janez — 82 let), izmed vseh najhitrejši pa je bil Olip Metod ml. Prav gotovo se je vsak potrdil po svojih možnostih, in morda je bila kriva prav pustna sobota, da se nekateri favoriti le niso mogli uvrstiti na prva mesta. To pa samo garantira, da bo tekma drugo leto še bolj napeta.

Praga je vodila od Mikeja po novi cesti k Zležiču. Tu pa so razdelili tudi nagrade.

Uvrstitev:

Otroci - do 10 let: 1. Storgl Martina, 2. Kogoj Annemarie, 3. Kuchar Hannes, 4. Kogoj Toni ml., 5. Storgl Erich; **dekleta - 11 do 15 let:** 1. Olip Diana, 2. Kogoj Helene, 3. Kogoj Angelika, 4. Kuchar Rosalija, 5. Pasterk Sanja; **fantje - 11 do 15 let:** 1. Kogoj Rudi, 2. Stern Peter ml., 3. Grubelnig Herbert, 4. Sadolšek Daniel; **ženske I - 16 do 35 let:** 1. Kogoj Elisabeth, 2. Stane Pepca, 3. Slanoutz Karolina, 4. Kogoj Gretl, 5. Storgl Josefina; **moški I - 16 do 35 let:** 1. Olip Metod ml., 2. Kogoj Hubert, 3. Maloveršnik Johi, 4. Lipusch Norbert, 5. Kölich Janko; **ženske II - 36 do 55 let:** 1. Olip Elisabeth, 2. Maloveršnik Veronika, 3. Sadolšek Marija, 4. Kogoj Rosalija, 5. Bevc Viktorija; **moški II - 36 do 55 let:** 1. Maloveršnik Otto, 2. Stane Josef, 3. Storgl Martin, 4. Kogoj Anton st., 5. Stern Franz; **ženske - 56 let in starejši:** 1. Slanoutz Terezija, 2. Sadolšek Marija st., 3. Jerlich Marija, 4. Kogoj Elisabeth st., 5. Ma-

loveršnik Pavla; **moški - 56 let in starejši:** 1. Kogoj Andreas, 2. Knez Florijan, 3. Sadolšek Johann st., 4. Storgl Janez.

... in v Beli

„Če pripravi sankanje že vsaka grapa, potem tudi Belani ne smejo zaostajati“ so si rekli nekateri domačini in napovedali za prejšnjo nedeljo 1. sank-
kaško tekmo v Beli.

Vabilu se je odzvalo okoli 100 privržencev zimskega športa, pa tudi precejšnje število gledalcev. Tekma je bila razpisana za vse občane in tako so prišli seveda tudi „izkušeni zajci“ iz sosednjih krajev. Na domača 3 km dolgi progi od Zgornjega do Spodnjega Pavliča so vozili najhitrejši čase Obirčani in Vobenčani, ter tako odnesli tudi večino nagrad. Organizatorji so pokale in diplome razdelili pri Podobniku.

Takšen pa je izid:

športne sanko: 1. Smrtnik Hanzi 3.41.16, 2. Osojnik Fridi 3.49.44, 3. Vejnik Franc 3.55.81, **fantje do 12 let:** 1. Miklau Adolf 5.24.21, 2. Konrad Roland 5.35.69, 3. Breznik Martin 5.50.81; **fantje do 16 let:** 1. Karničar Izidor 4.47.30, 2. Auprich Andreas 5.12.92, 3. Siegfried Schurtl 5.23.74; **moški do 30 let:** 1. Maloveršnik Johann 4.24.02, 2. Karničar Josef ml. 4.25.90, 3. Olip Metod ml. 4.33.45; **seniorji do 45 let:** 1. Hribar Milan 4.31.00, 2. Kogoj Anton 5.02.41, 3. Dobejtz Otto 5.07.47; **seniorji 46 let in starejši:** 1. Olip Metod 5.10.27, 2. Gorenjak Mirko 5.25.42, 3. Kordesch Peter 5.27.16; **dekleta do 12 let:** 1. Kogoj Angelika 5.32.76, 2. Pavlič Kristine 6.32.43, 3. Pelschnig Marianne 8.07.91; **dekleta do 17 let:** 1. Olip Diana 5.06.87, 2. Miklau Klavdija 5.20.43, 3. Dolinšek Milij 5.26.20; **ženske 18 let in starejši:** 1. Karničar Inge 4.40.92, 2. Kölich Emi 4.53.66, 3. Markun Marija 5.05.57.

Medtem, ko je najboljši čas dneva dosegel Maloveršnik Johann, so interno tekmovanje med Belani odločili zase kot 1. Pečnik Anton, 2. Venek Robert, 3. Auprich Andreas.

Ski tour 3 - demonstracija prijateljstva narodov sosedov

Čeprav je letošnja zima dolgo skopušila s snegom in so vsled tega morali organizatorji odpovedati številna alpinska in nordijska tekmovanja, je končno vendarle pokrila težko pričakovana bela odeja tudi naše kraje. Ljubitelji zimskega športa so tako le še prišli na svoj račun, med njimi tudi smučarski tekači iz Loč.

Pri odličnih zunanjih pogojih je torej v nedeljo 20. 2. stekla iz Kranjske gore, že tradicionalna 4. Ski tour 3. Ta smučarski tek treh dežel privabi vedno spet tisoče na 30 km dolgo progo in je tako postal prava demonstracija prijateljstva narodov sosedov.

Medtem, ko se med vrhunskimi tekači Italije, Jugoslavije in Avstrije bijoje boji resda za vsako sekundo, se sicer tudi glavina trudi za kar najboljši uspeh, toda tukaj je prvenstvena ideja: biti zraven. Ne zaradi nekega spektakla, ne zaradi blesteče nagrade ampak zgolj iz želje skupno, s sosedom, premagati samega sebe. Ze tako štrpaciрана parola o prijateljstvu med narodi dobi šele ob tem

svojo pravo vsebino, z življenjem jo napolni tisočera množica, ki ramo ob ramo, v potu svojega obraza hiti po naporni poti proti cilju. Tu roka v pomoč neznanecu, ki se je znašel v snegu, tam pobrana palica prednjega tekača, pri hudem vzponu bodrilna beseda sosedu, ki ga je morda le že precej „zdelala“ proga ali mimogrede prijateljski nasmeh — vse samo majhne geste, ki pa mnogo več povedo, kot dejansko so; v njih je toplina, iskrenost, tovarištvo. Večkrat bi se morali tako srečavati ljudje, sosedje in krepiti vezi, brez donečih fraz, brez predpisanih norm, brez izpiljenih besed marveč zgolj preprosto — od srca do srca.

To je fascinacija in glavni vzrok, ki me vleče vsako leto spet na Ski tour 3.

SPD „Jepa-Baško jezero“ je bilo zastopano s šestimi udeleženci, med katerimi je Franci Urschitz dosegel s časom 1:47.40,18 odlično 56. mesto. Tudi ostali so se klasirali v prvi tretjini ali vsaj polovici od 1700 te-

Trnovski maraton

Na črnovrški planoti se je zadnjo nedeljo udeležilo 8. Trnovskega maratona 1830 tekačev iz Slovenije in zamejstva. Na tej najbolj množični slovenski športnorekreativni prireditvi so najboljši športniki dosegli sledeče rezultate:

Maraton (42 km) člani: 1. B. Cvajnar (OI) 2.28.52, 2. Pokljukar (Gorje) 2.28.55, 3. Jelenc Dražgoše 2.29.28. **Mali maraton (20 km) - moški:** 1. R. Kolander (Maribor) 1.06.59, **ženske:** 1. Čebulj (OI) 1.25.09.

Rožanski pokal

V nedeljo bo ob 10. uri četrti tek za Rožanski pokal v Podnu. Zal bo ob istem času kot pohod na Arihovo peč, v okviru katerega se bodo pomerili tudi tekači, kar pa je znano že od decembra naprej. Po tekmah v Ločah in v Selah je bila zadnja nedelja tekma tudi v Bilčovsu, kjer se je zbralo okoli 70 tekačev, ki jih je pozdravil tudi predsednik SPD Bilka Gasper Ogris-Martič.

Po tretjem teku za Rožanski pokal velja sledeča razvrstitev:

Ženske: 1. Anneliese Svetina 70 točk, 2. Andrea Zimma 50, 3. Waltraud Gutschier 45, 4. Brigitte Miksche 11, 5. Maria Kargl 7.

Moški: 1. Walter Furlan 65, 2. Rudi Janach 50, 3. Michael Melscher 31, 4. Hermann Mairitsch 20, 5. Willi Tschmernjak 16, 6. Hans Pirker in Michael Standmann 15, 8. Richard Trampitsch in Walter Zetting 14, 10. Franc Urschitz 12.

kačev. Letošnji zmagovalac je bil Italijan Gianpaolo Rupil s časom 1:27.09,37 pred dvema sodeželanoma. Korošec Rudolf Janach je s časom 1:29.37,95 zasedel 9. mesto. Pri ženskah je zmagala Jugoslovanka Milena Kordež, njen čas 1:53.06,54, pred Jano Mlakar (Jug) in Carolino Buzzi Italija. Korošica Erika Wolschner na 4. mestu je imela čas 2:13.03,11.

F.C.

SKOKI ZA ZILJSKI POKAL

SD Zahomc priredi v ned. 6. marca 83 ob 10.30 uri **28. mednarodne skoke za Ziljski pokal** na 60-metrski skakalnici v Zahomcu. Tekma šteje tudi za koroško prvenstvo mladincev, jun., in članov.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 3. marca 1983

Za 100 din dobite	19.00 šil.
Za 100 din plačate	24.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.19 šil.
Za 100 lir plačate	1.28 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

„Zakon v krizi - ločitev ja ali ne?“

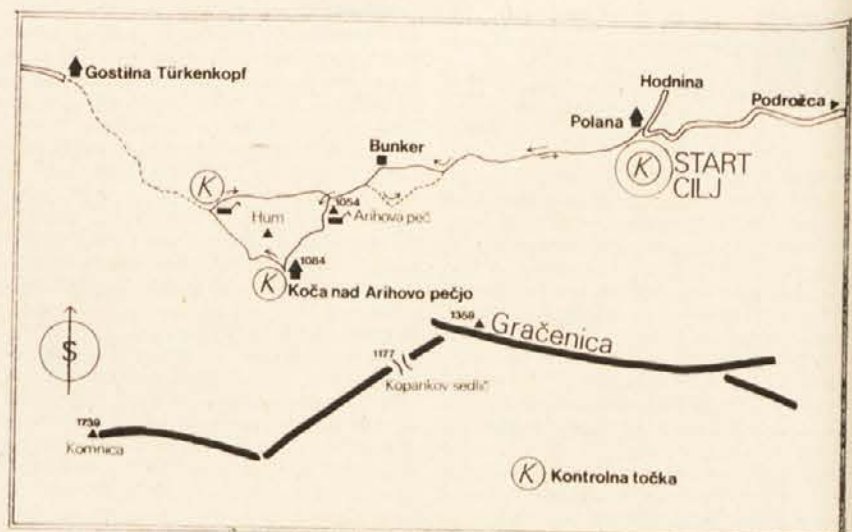
(Nadaljevanje s 5. strani)

Rudi:

„Sicer nisem poročen, toda menim, da ni kaj nenavadnega, če v izrednih kriznih situacijah v zakonskem življenju pride do ločitve, pri kateri naj bi bila oba partnerja tako daleč, da bi to sprejela. Pred ločitvijo para naj bi se razjasnilo tudi vprašanje, kdo naj bi oskrboval otroke. Ne vidim v ločitvi nikakršne tragedije, saj je še vedno boljše alternativa kot prisiljeno, ki včasih neznošno ali celo nečloveško (govori: nasilje v družini) medsebojno življenje.“

Franc:

„Sem mnenja, da naj vsak partner živi poleg družinskega življenja še svoje lastno privatno življenje. To se pravi, da naj bi obstajala partnerska enakopravnost in toleranca in ne eden ali drugi žrtvoval svojo osebnost. Če se kljub temu ne najde konsenza, bi iskal druge oblike rešitve krize. Torej — nisem za takojšnjo ločitev. Če pa se po nekaj letih izkaže, da ni skupne poti, ostane le še ta možnost.“

trojni kartonček. Vsak udeleženec dobi nato diplomu in kolajno za udeležbo. Najboljši dneva pri teku pa spominsko plaketo Slovenskega vestnika.

5. OKREPČILA, ZDRAVNIŠKA SLUŽBA, SERVISNA SLUŽBA

Vsak udeleženec dobi toplo pijačo in klobaso. Za zdravniško službo je poskrbljeno. Vsak udeleženec sodeluje na lastno odgovornost.

6. ZIMSKI POHOD „ARIHOVA PEČ“ bo izveden ob vsakem vremenu, v slučaju pomanjkanja snega bo samo pohod.

7. DOVOZ IN PARKIRNI PROSTOR

Iz Senti Jakobu v Rožu vodi progi Področica/Rosenbach, preko vasi Leše/Lesach, Svate/Schlatten in Hodnina/Kanin asfaltirana cesta na Čemernico, ki bo označena s kazipoti „Arihova peč“. Parkirišča so na razpolago.

8. ZLATA ZNAČKA

Kdor se bo 5-krat udeležil zimskega pohoda „Arihova peč“, bo prejel posebno zlato značko. Petkratno udeležbo mora dokazati s petimi zbranimi kartončki.